

Savisaare müsteerium

Eesti Päevaleht heidab valgust Tallinna linnapea Edgar Savisaare Kesknädalas ilmunud intervjuule ja püüab selgitada, kuidas on Eesti õiguskaitseorganid tema elu põhjendamatult kibedaks muutnud, nagu linnapea väidab. lk 6

Euroopa karmistab tubaka-poliitikat

Kuigi eestlased peavad plaani keelata avalike hoonete eest suitsetamine liigseks, on see Euroopas juba valdav. lk 7

Folgil kõlavad nii indie kui ka etno

Täna algaval Viljandi pärimusmuusika festivalil kuuleb nii eesti etnomuusika raudvara kui ka Tõnis Mäge ja Ameerikast pärit indie-bändi.

lk 13

Naisrattur on parimas vormis

On lootust, et Eestit ainukese naisratturina olümpial esindav Grete Treier esineb Londonis hästi ja parandab oma senist olümpia-tulemust.

lk 14–15

Eesti Päevaleht

HIND EESTIS 1,15 EUROOT | VÄLISMAAL 2,10 EUROOT | NR 172 | NELJAPÄEV, 26. JUULI 2012

ajaleht.epl.ee

Foto: AP/Scanpix

Gröönimaa on hakanud kiiremini sulama

Gröönimaad kattev kilomeetrite paksune jääkate on sel kuul sulanud ulatuslikumalt kui kunagi varem. NASA ja ülikoolide teadlased peavad nähtust erakordseks ja usuvad, et kui ulatuslik sulamine jätkub, on põhjust tõsist muret tunda. lk 10–11

Rahanälg ajab riigifirmad börsile

Ligi ja Parts jõudsid kokkuleppele, et riigiettevõtete börsile viimisega võib algust teha. Rahandusminister Jürgen Ligi saatis teisipäeval majandusminister Juhan Partsi le kirja, et riigiettevõtete osaluste võimalikule börsil noteerimisele vastuväiteid ei ole. Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium teatas seejärel Eesti Päevalehele, et nüüd alustatakse juba konkreetsete riigifirmade analüüsi. Vaadeldavate ettevõtete seas on kindlasti Eesti Energia, Tallinna Sadam ja Eesti Post. Neil ei pruugi börsile minekust pääsu olla, sest riigiettevõtete investeerimisvajadus on lähiaastatel

hiiglasuur, ületades loodetava kasumi rohkem kui kaks korda. Riigi äriühingud ja riigimetsa majandamise keskus kavandavad 2012.–2016. aasta investeeringute mahuks 4,5 mld eurot ja ärikasumiks 1,9 mld eurot.

Ligi ei poolda lauserastamist ja toonitab, et kahekolmandikulise osaluse säilitamine tagab riigi huvide kaitse. Rahandusminister ei pääse mööda erastamise mõjust elarvele: osaliselt börsile viidud ettevõtted hakkaksid dividende jagama kõigi osanike vahel, mitte enam üksnes riigile.

Börsile pakutavad Eesti Energia, Tallinna Sadam ja Eesti Post on investoritele meeltemööda.

Tegemist on suurte ja stabiilsete ettevõtetega, kes on varasemate võlakirjaemissioonidega teeninud avalikkuse usalduse. Samuti paistavad need riigifirmad silma oma ärivaldkonna liidritena, kes hoolimata juhtpositsioonist turul suudavad jõudsalt edasi areneda. Erainvestorite raha kulub nüüd marjaks ära, sest pangakraanide kidur tilkumine ei rahulda enam ammu ettevõtete vajadusi.

Kuigi Euroopa kohale kerkivad taas majanduskriisi pilved, reageerisid nii pensionikogud kui ka fondide juhid erastamistele entusiastlikult. Eestlaste lausa olematu intressi-

ga hoiuarvetele on kuhjunud miljardeid kasutult seisvaid eurosid. „Kui Eesti riigi suurettevõtted läheksid börsile, suurendaks see minu huvi pensionifondidesse investeerida,” ütles reaalkooli direktor Gunnar Polma. „Riigi osalusega ettevõttega tuleb kaasa justkui täiendav garantii.”

LHV panga juhi Rain Lõhmuse hinnangul tooks riigiettevõtete noteerimine börsile hulga siit lahkunud välisraha, seega on võime riigiettevõtteid vastu võtta kohalikust nõudlusest oluliselt suurem.

Andres Reimer Loe edasi lk 2–3

JUHTKIRI

Estonian Airi tuhmid lootused

Kui Eesti riik sai kahe aasta eest Estonian Airi enamusosanikuks, hakkasid lennufirma kohal särama lootuskiired. Nüüdseks on need taas tuhmumas. Üks põhjus on kahjum, mis kuulujuttude kohaselt – ametlikke poolaastatulemusi ei taha lennufirma avaldada – on suurenenud, mistõttu varsti võib vaja minna riigi uut kapitalisüsti. Teine põhjus on Londoni ja alles kevadel avatud Kajaani liini lõpetamine talvehooajaks. See paneb küsima: kas peataolek, mille lõppemist pärast SAS-i väljaostmist loodeti, kestab Estonian Airis edasi?

Lennundusäri üldist olukorda vaadates tuleb möönda, et kena kasumit teeniv Estonian Air oleks suurem anomaalia kui kahjumis Estonian Air. Rahvusvaheline lennundusorganisatsioon IATA on välja arvestanud, et lennunduse viimase 40 aasta keskmine puhaskasumimarginaal on olnud kõigest 0,1%. Lennundusse on praegu üle maailma investeeritud umbes 500 miljardit dollarit, mis mõnes muus majandusharus teeniks investoritele aastas vähemalt 40 miljardit dollarit tulu, aga lennundus on viimasel

kümnel aastal keskmiselt teeninud poole vähem. Isegi parimatel aastatel ei ole lennundus suutnud investoritele pakkuda kapitali hinda ületavat tootlust.

Viimasest kümnendist leiab ka paarkümmend lennufirmade edulugu:

Lennundusärist

Kena kasumit teeniv Estonian Air oleks suurem anomaalia kui kahjumis Estonian Air.

näiteks Ryanair, Turkish Airlines, Aeroflot, Emirates, Air Arabia. Kuid teiste edulugude põhjal Estonian Airile head nõu anda on raske, sest need on nii erinevad. Ka mõnel regionaalsel lennufirmal läheb hästi, kuid rohkem on edukate seas odavlennufirmasid ja pikamaalendude tegijaid.

Estonian Airi nüüdne juht Tero Taskila hakkas edu võit otsima Soome väikelinnade Tallinna kaudu maailmaga ühendamisest, kuid Kajaani on eelseisvaks talveks juba lennuplaanist maha võetud, mis sunnib nimetatud strateegia elujõulisuses kahtlema. Põhimõtteliselt võiks Estonian Airil tänu Tallinna geograafilisele asukohale olla šanssi Aasia ja Euroopa vahelise vahemaandumispunktina, kuid vajalike lennu- ja ülelennulubade ning sobivate lennukite hankimine käiks praegu Estonian Airil selgelt üle jõu.

Eesti riigil on Estonian Airiga kaks võimalust. Üks on jätkata väikse regionaalse lennufirmana, mis tähendab omanikule tõenäoliselt kestvat vajadust ettevõtte kahjumit katta. Teine võimalus on otsida liitlased ja hakata jõuliselt tegutsema selle nimel, et saada arvestatavaks vahemaandumispunktiks Aasia ja Euroopa vahel. Sedagi teed minnes pole edu tagatud – samasugust strateegiat juba mitu aastat ajav Finnair veel rahas ei suple –, aga vähemalt lootuskiiri on rohkem. ●

REPLIIK

Paagitäis nädalas

Tollil on võimalik jälgida, kui tihti mõni auto üle Eesti piiri käib, ja vaadates ääremaade üldist sotsiaalset olukorda, siis ei tohiks selles näha probleemi, kui inimene näeks korra nädalas Venemaalt paagitäie kütust toob.

Kiuslik maksuametnik võiks ehk küsida, kas aus inimene läheb vargile, kui nälg majas, aga asi pole kindlasti nii traagiline, kui bensiini kasutatakse enda tarbeks.

Riigil jääks kütuseveo tõttu küll marginaalne summa aktsiisi saamata, kuid seevastu säiliks piirialade inimeste suurem liikumisvõime ja kas või lapse kümne kilomeetri kaugusele kooli viimine oleks sealsele rahvale pisut soodsam. Meeldib või mitte: odav Vene kütus on ääremaale jäänud inimese motivatsioonipaketi osa. ● **Erik Rand**

Lk 4: Voldemar Kolga: vanemate lahutus jätab jälje kogu eluks.
Lk 5: Peep Nemvalts: spordikommentaatorid olümpiaks tippvormi.

MAJA HÄVIS TULES

Teisipäeva hilisõhtul põlesid Jõgevamaal Kärde külas ühekorruseline elumaja ja kõrvalhooned. Hoolimata päästjate mitu tundi kestnud jõupingutustest hävis elumaja täielikult. **EPL**

LEVINE SAABUB EESTISSE SEPTEMBRIS

Ameerika Ühendriikide uus suursaadik Jeffrey D. Levine (pildil) saabub Eestisse ja asub oma ametikohustusi täitma septembris. Senine suursaadik Michael C. Polt lahkus Eestist juba pühapä-

val ja kuni uue suursaadiku ametisse asumiseni juhib saatkonda Ameerika Ühendriikide Tallinna saatkonna asejuht, 22-aastase diplomaatilise töö kogemusega Robert Gilchrist. **Delfi**

Parts tahab osa Eesti Energiast, Tallinna Sadamast ja Eesti Postist börsile viia

Ka Jürgen Ligi andis riigiettevõtete osaluse börsil noteerimise plaanile selge rohelise tule.

Erainvestorite kaasaminemine aitaks katta investeerimisvajadust, mis ületab riigiettevõtete loodetavat kasumit üle kahe korra.

Enne osaluse börsile viimist tuleb siiski kindlaks teha, milline on ettevõtete strateegiline tähtsus riigile.

Raimo Poom
raimo.poom@ep.lee

Riigile kuuluvate kasumit taotlevate ettevõtete osaluse börsile viimise arutelu on pärast mõnekuulist vaikelu ministriteeriumide vahel suure sammu edasi astunud.

Pärast järelemõtlemist andis rahandusminister Jürgen Ligi majandusminister Juhan Partsile teada, et temal ei ole vastuväiteid riigiettevõtete osaluse võimalikule börsil noteerimisele, kui see toimub põhjendatult.

Partsi juhitan ministereerium teatas Eesti Päevalehele, et nüüd minnakse edasi juba konkreetseid riigifirmasid puudutava analüüsiga. Vaadeldavate ettevõtete seas on majandusministereeriumi kinnitusele kindlasti Eesti Energia, Tallinna Sadam ja Eesti Post.

Kirjas koalitsioonilepingus

Riigiettevõtete osaluse börsile viimise põhjendatuse analüüsi tegemist pidasid valitsusse kuuluvad Reformierakond ja IRL nii tähtsaks, et panid vastava punkti isegi koalitsioonilepingusse. Sellest ajendatuna saatis Parts möödunud aasta jõulude eel Ligile lühikese kirja, kus palus rahandusministereeriumi esialgset hinnangut, kas riigiettevõtete osaluse turule viimist võiks hakata nüüd lähemalt kaaluma.

Rahandusministereerium vaagis asja põhjalikult, Ligi vastas üsna pika kirjaga alles üleele. Kaaludes ettevõtmise võimalikke mõjusid eelarvele, kapitaliturgudele ja isegi sotsiaalvaldkonnale, toob rahan-

dusministri vastus esile pea eranditult positiivseid mõjusid. See tähendab, et Partsil on nüüd roheline tuli juba konkreetsemate ettevõtete erastamise analüüsimiseks.

Majandusministereeriumi pressiesindaja Martin Miido andis eile Eesti Päevalehele mõista, et töö on ka kohe käiku läinud. „Seda, kas üldse ja millised ettevõtted on mõistlik viia börsile või millistes ettevõtetes on mõistlik kaasata strateegilist partnerit, peabki kõnealune analüüs selgitama,” ütles ta vastuseks küsimusele, millistest ettevõtetest käib jutt. „Vaatluse all on kindlasti suuremad ette-

da vajadust säilitada ettevõtete aktsiapaki 100-protsendiline omamine. „Riigi poolt vaadatuna tagab omanikule kõigi temale oluliste, sh avalike huvide kaitse äriühingus vähemalt kahe kolmandiku suurune osalus, mistõttu otsest vajadust 100-protsendilise osaluse omamiseks kontrolli säilitamise eesmärgil, v.a strateegiline huvi, ei ole,” kirjutas ta Partsile.

Efektiivsus paraneb

Riigile kuuluvate ettevõtete osaluse noteerimine börsil võib aga tuua omakorda kaasa arvestatavaid hüvesid – näiteks nende ettevõtete tulemuslikkuse paranemise ning läbipaistvuse ja efektiivsuse suurenemise, mida aitaksid tagant lükata börsiettevõtetele kehtivad reeglid ja asjast huvitatud uute omanike nõudlikkus.

Muidugi ei saa rahandusminister mööda minna osaluste müümisega kaasneda võivatest eelarvemõjudest: osaliselt börsile viidud ettevõtted hakkaksid näiteks dividende jagama kõigi osanike vahel ja mitte üksnes enam riigile. Samal ajal aga nendib ta, et börsile minekust ei pruugi olla pääsu, sest riigiettevõtete lähiaastate investeerimisvajadus on hiigelsuur, ületades loodetavat kasumit üle kahe korra. „Esialgse info kohaselt kavandavad riigi äriühingud ja riigimetsa majandamise kes-

kus aastatel 2012–2016 investeeringute mahuks 4,5 mld

eurot ja ärikasumiks 1,9 mld eurot,” märgitakse kirjas.

Kõigele lisaks tõdeb minister Ligi, et riigiettevõtete osaluse börsile viimisel võiks olla juba aastaid Eestis vähikäiku teinud kapitaliturule ehk aktsiaturule endale elavdav mõju. Kirjas nenditakse, et Eesti kapitaliturg on pangandussektori keskne ja vähelikviidne. Kuid Euroopas panganduskriisi tõttu astutavate sammude ajal võib kohalike ettevõtete ligipääs vajalikele vahenditele pankades veelgi aheneda. Seega on börsile elu sisepuhumine äärmiselt vajalik, et tagada Eesti ettevõtete ligipääs kapitalile üleüldse.

Ses suhtes osutab rahandusminister peale riigiettevõtete osaluse börsil noteerimise mõtte ka teisele võimalusele: nendesamade ettevõtete võlakirjade noteerimisele Tallinna börsil. Ligi nendib, et kui Riia ja Vilniuse börsil oli aprillis kauplemisnimekirjas vastavalt 32 ja 28 võlakirja, siis Tallinnas ei ühtki. Ometi on riigi osalusega ettevõtted võlakirju emiteerinud, kuid lasknud neid märkida hoopis Londoni börsil.

Rahandusministri arvamusel võib leida isegi hästi varjatud etteheite praegu võlakirju väljastanud riigifirmade juhtidele, kes on millegipärast teinud tavainimestele oma riigi äriühingute võlakirjadesse investeerimise kättesaamatuks. „Täiendavalt võiks kaaluda ka võlakirjadesse investeerimise võimalusi ka jaeinvestoritele, kellel hetkel ei ole suurte nominaalväärtuste tõttu neile ligipääsu,” kirjutab ta. ●

REOSTUS MEREVEES

Pärnust Mai rannast võetud analüüsid näitasid, et streptokokkide arvukus merevees on piirnornmist veidi suurem. Tegemist on siiski väikese reostusega ja vettminek on lubatud. **ERR**

TAASAVATI TARTU RAUDTEEJAAM

Eile hommikul avas taas ukseid aastaid tühjana seisnud Tartu raudteejaam. 2006. aastal elas vaksal üle tulekahju, mis hävitas suure osa nõukogudeaegset interjööri. Algupärased detai-

lid olid aga krohvi ja kivide all peidus ning säilisid. Tartu raudteejaama hoone kuulub praegu OÜ-le AK-Varad ja selle taastamine läks maksma veidi üle miljoni euro. **ERR**

POOLE AASTAGA 7500 KAHTLUSTATAVAT

11 756 kuritegu saatis prokuratuur kohtusse või lõpetas menetluse esimese poolaasta jooksul. Süüdistus esitati kolmele kahtlustatavale neljast,

kahtlustatavaid oli nendes kuritegudes kokku 7594, teatas prokuratuuri pressiesindaja. Üldse alustati 2012. aasta esimesel poolaastal kriminaalmenetlust 20 026 kuriteo kohta. **EPL**

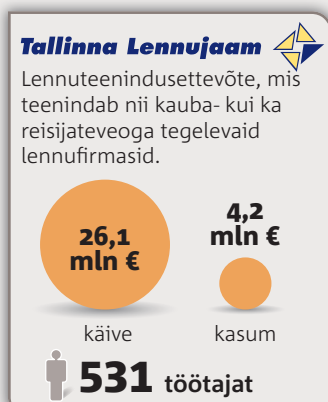
Erastamise ootel riigiettevõtted

Kolm riigi äriühingut, mida Juhan Parts soovib eelisjärjekorras börsile viia.

2011. AASTA MAJANDUSNÄITAJAD

Ettevõtteid, mille erastamine on tõenäoline

Allikad: majandus- ja kommunikatsiooniministeerium, Eesti Päevaleht; graafika: Maret Müür

Erastamine sobib investoritele nagu rusikas silmaauku

Riigiettevõtted

Pensionikogujad ja elukutselised investorid ootavad erastamist kannatamatult.

Andres Reimer

andres.reimer@epi.ee

Eesti Energia, Tallinna Sadam ja Eesti Post, mida majandusminister Juhan Parts eelisjärjekorras börsile pakub, on just ettevõtted, mis Eesti investoritele huvi pakuvad.

„Olen seni olnud pensionisammaste suhtes üpris leige suhtumisega. Kui Eesti riigi suurettevõtted läheksid börsile, suurendaks see minu huvi pensionifondidesse investeerimiseks,” ütles Tallinna reaalkooli direktor Gunnar Polma. „Riigi osalusega ettevõttega tuleb kaasa justkui täiendav garantii, mis pensionipõlveks raha kogujale on väga tähtis. Praegu eelistaksin riigi garantiiga võlakirju.”

Eesti väikese ja haavatava majanduse tõttu peab pensioniraha koguja seni ohutumaks välismaale investeerida. „Patrioodina ma sooviksin Eesti ettevõtetesse investeerida, kuid enda tulevikuga seotud rahapaigutus nõuab mõistus-pärast kaalutlemist,” lisas Polma. „Näiteks Estonian Airi ei julgeks ma küll panustada, sest see firma kordab praegu läbikukkunud Air Balticu mudelit.”

Otsustagu kiiremini!

Investeerimisärimedhed kiirustavad valitsust erastamisplaaniga edasi liikuma, et edu vilju juba kiiremini maitsta saaks. „Varasem erastamine toob positiivsed tagajärjed kiiremini kätte. Eesti Energia ja Tallinna Sadama aktsiate börsile viimine annaks võimaluse meie pensionifondidele Eesti majandusse raha paigutamiseks, mis omakorda kasvataks siinset turgu ka välisinvestorite jaoks,” selgitas investeerimisfirma BaltCap finantsjuht Martin Kõdar. „Enamus eestlasi on siinsete firmade klientid ja tunnevad näiteks tänu igakuistele elektrimaksetele oma energiafirmat päris hästi.”

Riigifirmade aktsiatest ei pea börsile viima just kontrollpakki, kuid kümne protsendi aktsiate vabaks laskmisest samuti ei piisa. Suure osa aktsiatega vaba kauplemine muudab ettevõtte avatumaks ja peaks ka juhtimist parandama. „Poliitiliselt võiks olla vastu-

võetav vähemusosaluste noteerimine. Kindlasti on lihtsam alustada suurematest ja selge kassavooga ettevõtetest: Eesti Energia, Elering, Tallinna Sadam. Huvipakkuvad võiksid olla aga teisedki ettevõtted – näiteks Eesti Loto, võib-olla ka Andmevara,” ütles LHV Pangajuht Rain Lõhmus. „LHV fondid vaataksid börsile tulevaid ettevõtteid kindlasti suure huviga. Riigiettevõtete noteerimine tooks börsile hulga siit lahkunud välisraha, seega on võime riigiettevõtteid vastu võtta kohalikust nõudlusest oluliselt suurem.

Börs ootab kannatamatult

Partsi pakutav kolmik ja peale selle ka elektri põhivõrgu ettevõtte Elering pakuvad suurt huvi ka Tallinna börsile, sest need firmad on oma usaldusväärsust tõendanud edukate võlakirjamüükidega nii Eestis kui ka välismaal.

„Investoritele pakuvad huvi suured ja stabiilsed ettevõtted, kes on oma valdkonna turuliidrid ja suudavad kasvada,” lausus Tallinna börsi juhatuse liige Eddi Joost. „Soomes, Rootsis ja Norras on börsil noteeritud ettevõtteid, kus ri-

Riigi osalusega firmasse investeerides oleks justkui kaasas täiendav garantii.

gi osalus varieerub 14%-st kuni 68%-ni. Riik ei pea oma osalust müüma, vaid ettevõtete kapitalivajaduse rahuldamiseks kaastakse börsilt lisakapitali.”

Eesti teise samba pensionifondide investeringud kohalikesse ettevõtetesse on alla kuue protsendi, mida on teiste arenenud kapitaliturgudega võrreldes märkimisväärselt vähem. „Arengupotentiaal on meil seega suur, sest eraisikutel on mitme miljardi euro ulatuses raha jooksvatel pangahoiustel,” tõdes Joost.

Tallinna börs annab siinsetele ettevõtetele välismaal noteerimisega võrreldes konkurentsieelise. Enamik Eesti ettevõtteid on rahvusvahelises mõistes nii väikesed, et kaoksid Londoni või Stockholm börsil silmapiirilt, sattudes nimekirjade keskele või lõpuossa. Tallinna börsil noteerides oleks enamik Eesti riigifirmasid terve Baltikumi esikümnes. ●

VENEMAAST

Venemaa rolli suurenemist Eesti majanduses süvendab Euroopa võlakriisist tingitud määramatus, mis sunnib otsima alternatiive majanduse mitmekesistamiseks. **Äripäev**

EUROOPA NÕRKUSTEST

Eestlased õppisid kiiresti projekte kirjutama, kuid leppisid Euroopa Liidu ebatäiuslikkusega nagu paratamatusega. 500 miljoni elanikuga liidu nõrkused selgusid kriisi ajal,

nagu uhke auto sõiduomadused selguvad tegelikult alles rasketes maastikuoludes. Euroopa Komisjoni Eesti esinduse juht **Hannes Rumm** (**Postimees**)

BLOGIDE PRIVAATSUS ON KÕIGEST ILUS UNISTUS

„Nii või teisiti oli see muidugi sama naiivne ettevõtmine, nagu panna mõnel linnaplatsil püsti varikatus ja siis soovida, et keegi selle all toimuvat tähele ei pane. Kui blogi just salasõnaga kaits-

tud pole, on ju tegemist avalikus ruumis ilmutatava informatsiooni, mille privaatsus on kõigest ilus unistus.” **Rain Kooli** blogipidajate nõudmisest (**ERR**)

LASTEL, kes on kasvanud lahutatud vanematega, on raske elus lähisuhteid luua

Abielulahutuse jälg jääb lastesse kauaks

Voldemar Kolga

psühholoog

Eestis lahutatakse igal aastal ligi 3000 abielu. Pooltel lahutanutel on ka lapsed. Kuidas mõjub lahutus lastele? Sellest ongi minu tänane lugu.

Lapsi, kelle vanemad on abielu lahutanud, on Eestis niisiis väga palju. Lisagem siia veel lapsed, kelle vanemad on vabaabielust lahku läinud – hinnanguliselt kogeb aastas vanemate vaba koostelu purunemist ligi 2000 last. Kui võtta arvesse veel need lapsed, kelle vanemad on välismaal tööl, siis on selge, et meil elab tuhandeid lapsi väljaspool traditsioonilist perekonda.

Laialt levinud arvamuse järgi ei tasu mehel ja naisel koos elada ainult laste pärast. „Kui abielulahutus on teile hea, siis on ta hea ka teie lastele,” ütlevad tuntud käibetöde.

Ehkki uuringud seda väidetakse

ei kinnita, on tegu laialt levinud tõekspidamisega. Paljud tõekspidamised ei vasta tegelikult üldse tõele, aga ometi inimesed usuvad neid. Tõekspidamised ei ole ainult teadmised, vaid hoopis enamat – neist võivad saada käitumisreeglid. Kõnealusel juhul minnakse ennastohverdavalt lahku ju „laste parema elu nimel”. Usutakse, et kui ma saan hullust koostelust välja, siis läheb ka laste elu paremaks.

Psühholoogia kui teaduse üks ülesanne on panna kahtluse alla ülaltooduga sarnaseid mõttekäike. Kahtlemine peaks olema normaalsele inimesele

Laste eelistustest
Lapsed eelistavad elada pigem õnnetus kui lahutatud perekonnas, leidis lahutuste uurija.

iseloomulik. *Cogito ergo sum* – mõtlen, järelikult olen, ütles filosoof René Descartes.

Niisiis, mida ütlevad psühholoogilised uuringud lahutatute laste kohta? Tavaliselt uurivad psühholoogid lahutuse vahetut mõju lastele, pikaajalist mõju uuritakse harvem.

Üks teadlane, kes uuris seda, kuidas mõjub vanemate abielulahutus lapse edasise-

le täiskasvanuelule, oli ameeriklanna Judith Wallerstein, kes suri tänavu juunikuus 90-aastaselt.

Aastal 1971 aastal hakkas Wallerstein uurima 131 last 60 lahutatud perekonnast. Ta tegi seda 25 aastat järjest, korraldades kõigi nende lastega iga viie aasta tagant põhjaliku intervjuu – ka siis, kui nad olid juba jõudnud täiskasikaks. Nii kogus Wallerstein ünikaalse materjali lastest, kes on läbi elanud vanemate abielulahutuse, ja sellest, kuidas vanemate lahutus lapsi läbi elu mõjutab.

Totaalne usaldamatus

Keegi ei kahtle, et abielulahutus on lastele psühhotrauma. Paljud uuringud näitavad negatiivset mõju laste identiteedile, enesehinnangule, suhetele eakaaslastega ja õppimisele. Lasteprobleem seostatakse vanemate aastatepikkuse omavahelise võitluse, väärkohtlemise, väikse vaenulikkuse (mis on vihapursetest hullem) ja palju muuga, mida õnnetud paarid genereerivad. Sama kindlad ollakse selleski, et uus, elutervem keskkond parandab lastele loodud haavad.

Paraku ei peitu siin absoluutne tõde: uuringud seda abielulahutusi soovivat teooriat täies mahus ei toeta.

Wallersteini uuring näitas, et abielulahutuse pärand ei kao kuhugi. Ootamatu ei olnud laste kõrge stressitaseme pärast lahutust, vaid see, et lahutusjärgsed probleemid kestsid nii kaua. Pooled lapsed (kes enam ei olnudki lapsed) kannatasid ka veel 10–15 aastat pärast oma vanemate lahutust.

Nad olid mures, masenduses, alajõulised vihased noored mehed ja naised. Neil oli raske luua lähisuhteid: ainult 40% neist oli abielus (USA keskmine on kaks korda suurem). Need, kes olid abielus, lahutasid suurema tõenäosusega kui need, kes

Valikutest

Ehk võiks mõnikord rohkem mõelda laste tulevastest kannatustest kui isiklikust õnnest.

olid kasvanud terves, mitte-lahutanud peres. Abielulahutus ei ole ainult ühekordne ebaõnnestumine. Ees on uued kaotused, ülemineku periood, tormid, segadused, uued partnerid.

Tundub, et abielulahutus mõjutabki kõige rohkem laste edaspidist võimet lähisuhteid luua ja hoida. Lähisuhte kulminatsioon on armastus. Me teame, et maailmas on ohtlik elada ning perekond on see, kes on läbi aja andnud ja peab andma sessinatses maailmas kindlustunde (armastuse).

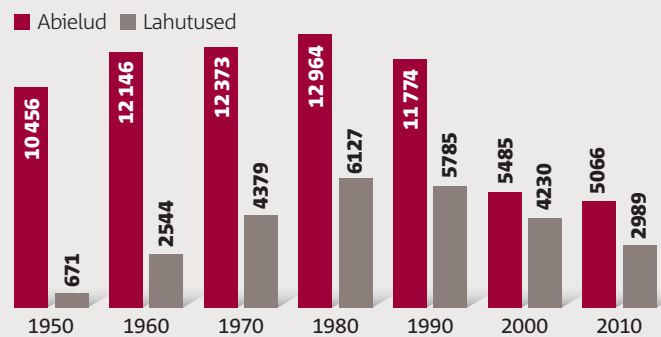
Abielulahutus on märk, et maailm ei ole usaldusväärne. Kui perekond kui viimane kindlus puruneb, tekib lapses totaalne usaldamatus inimeste ja maailma vastu. Selle tundega ei ole kerge hakkama saada.

Õnnetut suhet saab tuunida!

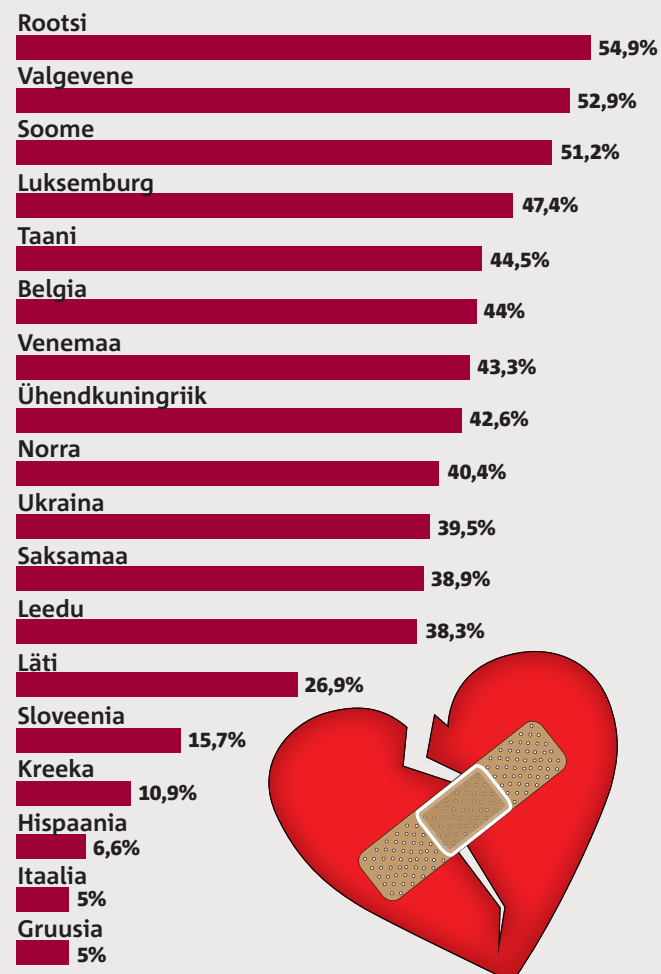
„Ma ei taha öelda, et ärge lahutage,” ütles Wallerstein 1976. aastal ajalehele New York Times, „aga ma arvan, et lapsed eelistavad elada pigem õnnetus kui lahutatud perekonnas.”

Individualistlikus ühiskonnas vaevalt seda kuulatakse. Aga ehk võiks mõnikord siiski rohkem mõelda laste tule-

Eestis lahutatakse 59% abielusid

Lahutusega lõppevate abielude protsent valitud riikides

vastest (võimalikest) kannatustest kui oma isiklikust õnnest, mille võib anda abielulahutus?

Inimestel, kes on harjunud lahutust normaalseks pidama, võib olla raske Wallersteini uuringutulemustega leppida.

Kannatustest

Pooled lapsed kannatavad ka täiskasvanuna, veel 10–15 aastat pärast vanemate lahutust.

Nimelt püüab inimene luua sidusat ja vastuoludeta teadmist. Otsitakse informatsiooni, mis tõendaks teooriat, ja eiratakse teadmist, mis ei ole kooskõlas omaenda tõekspidamisega. Mõtlemine on väga konservatiivne, uut infot eiratakse täiega. Vana on hea ja turvaline.

Kindlasti leitakse näiteid, kus abielulahutus on osutunud heaks nii naisele-mehele

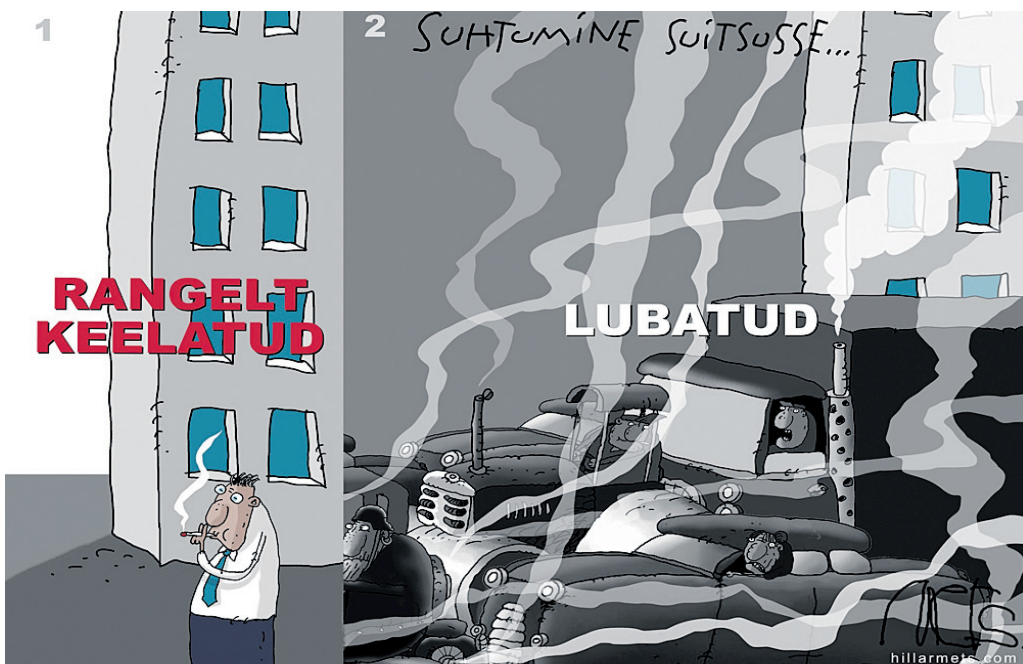
kui ka nende lastele. See teadmine julgustab enda abielu lahutama. Vastab tõele, et paljud on uues abielus õnnelikumad kui esimeses – usutakse, et inimesed õpivad negatiivsetest kogemustest ja seetõttu on uue abielu õnnestumissansid suuremad.

Paraku vastab tõele ka see, et uue abielu lahutamise tõenäosus on juba suurem kui esimesel abielul. Nii et uus abielu ei ole kindlus, mis hoiab eemal kõik probleemid. Ilmselt jääbki suur osa meist abielu õpiopisteks ega saa meistriteks.

Ent õnnetut pereelu saab ju tuunida! Tuunimine tähendab, et õpid elu nägema teise inimese (enda lapse) positsioonist – et temalgi on õigus õnnelikule elule.

Egotsentristmist vabane mine on nii intellektuaalne kui ka empaatiline ülesanne. Paljudele inimestele on aga oma nakk lähem kui oma laps. Selle taga näen vähest haritust. ●

HILLAR METSA METSIK MAAILM

LONDONI OLÜMPIA AJALOO LISUSEST

Esimest korda on kõigi maa-de delegatsioonides naisi. Rahvusvahelise surve tõttu on ka riigid nagu Kuveit, Katar, Brunei ja Saudi Araabia lubanud naissoost sportlastel oma maa eest võistel-

da. Siiski on traagiline, et pärast OM-i naasevad need naised kodumaale ja jätkavad igapäevavaraskustega võitlemist, nagu poleks midagi juhtunud. Hispaania päevaleht **El País**

INDIA PARADOKS

Peaaegu kõikjal maailmas võid sa sisse astuda mõnda raamatu-poodi, arenguinstituuti, ülikooli või jõukasse firmasse ja suure töönaõsusega sattuda vastamisi mõne terase indialasega, kes

pakub analüüse sellest, kuidas võidelda vaesusega ja tekitada rikkust. Ometi on India majandus ise viimaste kümnendite jooksul enamikust Aasia maadest kõvasti maha jäänud. **The Economist**

VANA MÖTTETERA

„Me elame ühiskonnas, mis on teadusest ja tehnoloogiast üli-malt sõltuv, ent kus vaevalt keegi teadusest ja tehnoloogiast midagi teab.”
USA teadlane **Carl Sagan**

OLÜMPIAKS peavad tippvormi jõudma ka kommentaatorid, kelle keelekasutus jätab sageli soovida

Ajakirjanikud olümpiaks tippvormis?

Peep Nemvalts

keeleteadlane

Teadagi on sportlaste eesmärk jõuda suurvõistlusteks tippvormi. Seda eeldavad spordihuvilisedki. Kuidas on aga lood ajakirjanike endiga? Kas suudavad nemadki olümpiaks oma keelekasutuse tippu viia? Kas kommentaatoreil ja neid abistavail spordiala asjatundjail on keelevormi keerulisem või lihtsam ajastada, kuivõrd sel aastal on mitu suurvõistlust juba peetud?

„Väga ebatäpsed sõõdud”

– reporteri nurin on ilmselt õigustatud, ent sageli tuleb nentida, et ka kommentaatoril endal on ebatäpne sõnakasutus. „Kaks kaitset olid tal ümber” oleks mõistlik vaid

juhul, kui tahetaks kirjeldada mängija kaitsevarustust (*sääre-, öla-* vm *kaitse*). Kaitseliini mängijad saavad olla vaid kaitssjad. Kui kaitsta „ei suutnud palli ümber töödelda”, siis on see ju igati ootuspärane – ta ei peagi suutma pallist midagi muud teha. Täpsemalt selguks mänguolukord, kui öeldaks *ei suutnud palli edasi sööta* või *hoida*.

Lause „Türgi brigaadil jääb see võtmata” viib mõtte pigem sõjakäigule, sest brigaad on sõjandustermin, mida Nõukogude ajal kasutati ohtralt ka tsiviilelus. Võõrsõnu tasub tarvitada vaid õiges tähenduses, mitte täpsemate omasõnade asemel. Reportaažides valdav „emotsioon” on paraku varjutanud täpsemad omasõnad: *elamus, meeoleu, tunne, tundmus, tuju*. Hoolimatult pruugitakse ka sõnu *konditsioon, minimaliseerima, platseerima, realiseerima, spekulatsioon. Absoluutselt?* Ei, hoopis varjundirikkamalt: *kindlasti, igatahes, muidugi, loomulikult, täiesti, (just) nimelt* jne.

Arusaamatud on ka kõrvalekalded loomulikust eesti keele lauseehitusest. Olgugi inglise keeles kasutusel lausemall „Ta (eba)õnnestus heitel”, on

eesti keelele omane *Tal (eba)-õnnestus heide*.

Laused „Ta hüppab sellise kõrguse üle” või „et see kõrgus üle saada” sobivad tippvormis keelekasutajale sama vähe nagu **Koer hüppab sellise aia üle* või **et see müür üle saada*. Eestikeelne on hüpata või saada üle *millestki*, seega ka *sellest kõrgusest*. Küll aga võib *sel-le kõrguse ületada*.

Paigast ära on korvpallireporter keelesihik väites „Ta tabas viske”. Viset ei saa tabada, vaid ikka korvi, jalg- ja käsipallis väravat, laskmises märklauda. Selges eesti keeles on mitu valikut: *ta vise tabas (korvi)*, *ta vise oli tabav* jms.

Mõistetamatu on ka enesekohase asesõna üha laienev tarvitatus. Lauseis nagu „Ta sai hästi *end* peaga löögile mängida”, „Ta jooksis *end* teiseks” on *end* täiesti tarbetu. Hoopis kummaliselt kõlab „Värvad jäävad ootama ennast”, „Ta tõuseb ennast püsti”.

„Liiga üheülbaliseks jääb tema mäng”, märgib võistluse kajastaja – ega märka, et liiga üheülbaliseks võib jääda ta enda keeletarvitus. Parasiitsõnad ja -vormid tunduvad nakavat: „mida antud hetkel ka tehti”, „parandas koheselt”,

Foto: Ilmar Saabas

Õige nime Lång asemel Lang on niisama lugupidamatu kui oleks Sääritsa asemel Saarits.

Nõudlik reporter eeldab sportlase eksimatut tegutsemist. Sama on õigus nõuda reportereilt.

kuigi lühem ja ladusam on *mida (sel) hetkel ka tehti, parandas kohe*.

Sageli ollakse kinni kantseilitlikus stambis, mis peaks kiireid spordisündmusi kirjeldades olema pikema ja ehituselt keerulisemana vastunäidustatud. Nii on liiga levinud umbisikukultus: „Nüüd mängitakse briti jalgpalli iirlaste poolt”, „Eesti medal on Gerd Kanteri poolt toodud”. Lühem on ühtlasi ka täpsem: *nüüd mängivad iirlased briti jalgpalli; medal on Gerd Kanteril toodud / medali on Gerd Kanter toonud*.

Kohmakas võõrapärane stampitulevik raiskab aega ja ruumi: „Sporti saab olema hästi palju”, „Raske saab olema, vaatame, mis saama hakkab”. See rikub eesti keeletaju, asendades loomulikuma, lühema *Sporti tuleb hästi palju* ja *Raskeks läheb, vaatame, mis saab*.

Liigne mitmusepruuk halvab sisulise hulgakirjelduse. „Venemaa ja Leedu korvpallikoondised kindlustasid pääsu olümpiale” oleks sisutäpne juhul, kui mõlemast riigist pääsenuks OM-ile mitu koondist.

Kasutada tuleks sõna *koon-*

dis ainsust. Koha- või medali-mänge ei tasu nimetada „plei-offideks” – tarbetu võõrsõna veidralt mitmuses.

„Lubamatu eksimus!”

pahandatakse mõne sportlase tegutsemist kirjeldades. Sama kehtib liiga tihti ka sporti kajastavate ajakirjanike ja kommentaatorite keelekäitumise kohta. Sassis on *mõlemad* ja *kumbki* tähendus: „Mõlemad liidrid pikka puhkust ei saa” ei kõlba olukorras, kus tõene on hoopis *kumbki liider*.

Hoolimatust näitab, kui muukeelsete sportlaste nimesid lausutakse inglise hääldusreeglite järgi. Rootsi kõrgushüppaja Emma Green on niisama vähe [Griin] kui endine EOK president Arnold Green. Soome sulgpallur Ville Lång ei ole mitte kultuuriminister Langi sugulane, vaid hääldub siiski [Long] ning kirjutada sportlase õige nime asemel Lang on niisama lugupeetamatu, kui oleks Sääritsa asemel Saarits.

Lootkem, et OM-i kajastajate keel jõuab tippvormi, mõjudes hea eeskujuna eriti noortele spordihuvilistele, töötamata vastu emakeeleõpetajate pingutustele. ●

PALJUNEVAD suitsetamis- ja liiklemispiirangud viitavad, et võim on liberaalne vaid nime poolest

Ideoloogiline peataolek Eesti riigitüüri juures

Kaarel Tarand

Sirbi peatoimetaja

Sügavamalt kaevates selgub, et ajakirjanduslik arutelu järjekordsete piirangute üle, olgu siis suitsetades enda ja teiste tervise kahjustamisele või erasõidukitega liiklemisele pealinna südames, puudutab tegelikult üht poliitilise filosoofia kesket küsimust ja liberalismi tuuma.

Kuigi filosoferimine ei ole tegevpoliitikute leib mujalgi maailmas, peaksime omadelt väikeriigis ootama enamat,

seda, et neis oleks teoreetik ja praktik ühendatud. See tähendab, et just otsustajad ise, mitte nende (puuduvad) akadeemilised õukonnad peaksid kodanikkonnale lahti seletama need filosoofilised, riigiteoreetilised, maailmavaatelised alused, millele üksikotsused toetuvad.

Konkreetselt suitsetamise piiramise kohta peaks maailmavaateline selgitus niisiis tulema liberaalseks nimetatud Reformierakonna sotsiaalministri Hanno Pevkurilt. Küsimus on ju siin fundamentaalne: kui kaugele võib riik kodanike õiguste ja vabaduste piiramisel minna ja kui palju otsustusvabadust peab jätma üksikisikule? Veel samuke ja jõuame riigi neutraalsuse küsimuseni, ingliskeelse maailma läinud sajandi ehk tähtsaima poliitilise filosoofi John Rawlsi põhiteemani. Paralleelselt peaks käsitlema ka moraali ja turgude suhteid.

Rawls ei räägi neutraalsusest mõistagi välispoliitilise orientatsiooni või sõjalise poolevaliku tähenduses (nagu Rootsi või Šveits jäid ja Eesti ebaõnnestunult püüdis jääda viimases sõjas neutraalseks), vaid ikka liberalismi põhimõttest, et riik tohib seadusi kehtestades kodaniku õigusi ja vabadusi piirama hakata alles punktis, kus ühe kodaniku tegutsemisvabadus võib hakata segama teise tegutsemisvabadust.

Raske olla neutraalne

Neutraalne riik ei tohi kodanikule ette kirjutada väärtussüsteemi, anda õige käitumise juhiseid ega keelde. Neutraalne riik on tolerantne võistlevate õpetuste ja maailmavaadete suhtes ega tohi seega üldse poliitiliste otsustega sekkuda mõttevahetusse teemal, kas üks õpetus on teisest parem, olgu siis moraalses või metafüüsilises aspektis.

Tegelikkuses ei kipu vähe-

masti Euroopa heaoluriigid neutraalsuse põhimõttele hästi vastama. On hulk valdkondi, kus sekkumist ja piiranguid üksikisikule üldise või ühise hüve saavutamiseks peetakse endastmõistetavaks. Näiteks tervis või turvalisus. On teisi, kus ollakse tolerantsiga tõsisel hädas. Kuna neutraal-

Maailmavaatest

Meil võimu teostavasse väidetavalt liberaalsesse erakonda mahub vaa-teid seinast seina.

ne riik ei saa kodanike usuliisi eelistusi reguleerida, vaid peab ühtviisi sallima iga kirikut, siis on Euroopas üks laialt lahti ka muhameedluse vägi-valda õhutavatele allhoovustele. Islamit aga ei luba liberaalne vaade vähimalgi määral piirata.

Euroopast siiski ülearu puh-taid eeskujusid otsida ei maksa, sest on ju vanast ajast vabu riike väga olulisel määral kujundanud sotsiaaldemo-kraadid, kes peavad „paksu” riiki pigem positiivseks kui negatiivseks nähtuseks. Ent Eestis pole iseseisvuse taastamise järel ühtki vasakpoolset valitsust olnud, küll aga istu-vad aastast aastasse valitsuses võimul liberalismi lipukirjade lehvitajad, „õhukese” ja mini-maalse riigi eestvõitlejad.

Sõltub juhusest

Ajuti tundub, et Silver Meikar oligi oma erakonna ainus tege-lik liberaal ja seetõttu ka nurka pandi. Pärast seda on vaid Rait Maruste maailmavaateli-se pommi lõhanud, kui väitis erakondade rahastamist kom-menteerides, et „kui vabadus on meie põhiseaduse üks alus-väärtusi, siis eeldab see, et ma võin oma rahaga teha, mida õigeks ja vajalikuks pean”.

See avaldus ei kehti ju ainult erakonnale annetamise kohta. Kui vabadus, siis vabadus ja kodanik ise teab, millal oma raha eest suitsetab, alkoholi ostab jne. Paistabki, et meil võimu teostavasse väidetavalt liberaalsesse erakonda mahub vaateid seinast seina, ainsaks ühisnimetajaks vaid võimui-ha. Ja probleem ongi selles, et otsustel pole seetõttu maailmavaatelist alust, vaid on konkreetsest otsustusloigust ja otsustajast sõltuvad juhused.

Millise kõigile head elu või-maldava ühiskonnakorraldu-seni see „liberaalsete” juhuot-suste summa meid võiks aida-ta, seda pole tänini suutnud publikule näidata ei liberaalse-te tagatubade ideoloogiakeis-riks peetav Rain Rosimannus ega tema liberalismi akadee-mia. Küll on igati asjakohane küsida: milleks meile erakon-nad ja nende pakutav juhtimis-teenus, kui neil pole maailma-vaateid? ●

Linnapea Savisaare müstilise intervjuu inimkeelne seletus

Analüüs

Lauri Tankler
reporterDannar Leitmaa
reporter

Kesknädalale antud intervjuus lasi Keskerakonna esimees lendu hulga vihjeid. Eesti Päevaleht püüab neid seletada.

Kolmapäeval ilmunud Keskerakonna häälekandjas Kesknädal püüdis erakonna juht, Tallinna linnapea Edgar Savisaar selgitada, kuidas Eesti õiguskaitseorganid teda ühel või teisel moel ahistavad. Võtsime mõned väited ette ja üritame seletada, millest jutt käib.

Mida prokuratuur tegi?

Asi sai alguse sellest, et Savisaareni jõudis info Eesti prokuratuurist Šveitsi saadetud õiguskaitsetaotlusest. Ta kirjutas juba eelmises Kesknädalas, et saadab selle tõttu inimõiguste kaitse organisatsioonidele kirja, sest Eesti õiguskaitseorganid ahistavad opositsiooni. Kuigi tänases Eesti Ekspressis on üpris üksikasjalikult seletatud, et tegemist on Savisaarele laenu andnud äri-mehe küsimusega, ei saanud prokuratuur eile rääkida palju rohkem, kui et tõepoolest esitati Šveitsile taotlus seoses rahapesumenetlusega.

„Edgar Savisaare artiklis mainitud kriminaalmenetlus on alustatud tõepoolest rahapesu tunnustel,” kinnitas Põhja prokuratuuri pressiesindaja Arno Pöder. „Õigusabipalve on piiratud juurdepääsuga dokument ja prokuratuur ei saa selle sisu lähemalt avada, aga nagu me ka varem kinnitanud oleme, ei ole sellega seotud kriminaalasjas kellelegi kahtlustust, rääkimata süüdistusest, esitatud.”

Savisaarele olevat Šveitsist teada antud mingist dokumendist, milles teda nimetatakse saksakeelse sõnaga *beschuldigten* ehk süüdistatav. Dokumenti ennast erakonna esimees muidugi näidata ei taha, kuid vihjab intervjuus, et uuritakse hoopiski tema uue raamatu rahastamist.

Mis raamat? Mis uurimine?

Kirjastaja Paavo Pettai teatas 25. jaanuari Kesknädalas lugijatele head uudist, et tänavu aprillis ilmub esimene köide Edgar Savisaare kaheköitelisest teosest „Tõde Eestist”.

Aprill on ammu möödas, kuid raamatust pole veel kippu ega kõppu. Raamatu avaldamine tekitas juba esmapilgul küsimusi – näiteks pidi see

Edgar Savisaare uue teose „Tõde Eestist” esimese köite esitlus pidi toimuma aprillis korraga nii Singapuris, Viinis kui ka Tallinnas. See jäi ära. Pildil valmistub linnapea hoopis esinema Tallinna televisioonis.

Foto: Rauno Volmar

avaldatama korraga nii Singapuris, Viinis kui ka Tallinnas.

Savisaar ise ütleb eile ilmunud intervjuus, et kaitsepolitseile huvi pakkuva raamatu rahastamise taga on tänaseks tegevuse lõpetanud fond, mille ta lõi Eesti sõprade abiga Šveitsis juba 1997. aastal. „Eesti oli selleks ajaks vaid kuus aastat iseseisev riik olnud ja nendel aastatel oli Šveits kindlasti meist turvalisem koht,” põhjendab Savisaar otsust Keskerakonna häälekandjas.

Kummalisel kombel polnud sellest fondist kuni eilseni

Aastaid suuremate skandaalide ajal Savisaarega kõrvuti erakonda kaitsnud endine keskerakondlane Ain Seppik ei teadnud enda sõnul samuti midagi Šveitsis loodud fondist. Tema oli ka ainuke, kes eile tunnistas, et oli [õigustatult] eeldanud eelmisel nädalal pigem uurijate huvi Liechtensteini advokaadilt Peter Kaiseri saadud laenu vastu.

Fond kui raamatu müüginipp

Savisaare raamatu toetamisest on seni avalikult teatanud äri-mehe Urmas Sõõrumaa. Ent saladusliku fondi kohta ei osanud ka tema mitte midagi kosti.

„Ma ei oska selle fondi nime küll öelda ja kui ma õigesti aru saan, siis selle fondi näol on tegu eelmise sajandi jutudega,” sõnas Sõõrumaa. „Ma ei oska ka seda öelda, et kui suure summaga ma Savisaare uut raamatut toetan. Ma arvan, et ma olen mitmekümne raamatu avaldamist toetanud, toetasin eile ja toetan ka homme erinevate summadega, mis kokku on olnud sajad tuhandeid euriid.”

Muidugi rääkisid saladusli-

kust fondist raamatu autor ja väljaandja, kuid eelkõige tüüpilist müügi juttu: kui tahad rohkem teada, siis osta raamat.

„Mul on kahju, et Päevaleht ei ole sõnagi kirjutanud minu raamatusarjast ega selle peatsest ilmuma hakkamisest,” kirjutas Savisaar vastuseks küsimusele, mis fondiga on tegemist. „Kui see raamatusari teid ei huvita, miks peaks teid siis huvitama fond, mis seda finantseerib? Muide,

kui raamatusarja esimene köide ilmub, siis seal on ka fondist täpsemalt juttu, nii et midagi ei jää varju.”

Sarnase vastuse saatis ka raamatu kirjastaja, pikka aega Keskerakonna reklaamiasju juhtinud Paavo Pettai.

„Usun, et saate kõik vastused siis, kui raamat ilmub. Hetkel toimub küljendamine ja püüame raamatu peagi trükki saata,” vastas Pettai küsimustele napisõnaliselt. ●

ÜKS SUUR KÜSIMUS

Kas prokuratuur nimetas oma kirjas Savisaart süüdistatavaks?

„Pole kahtlust, et prokuratuur on titreerinud mind väljendiga *beschuldigten* (süüdistatav),” ütles Savisaar Kesknädalale.

Samale tõsiasjale rõhus Savisaar ka Eesti Päevalehele vastates. „Asi ei ole kriminaalasja olemasolu, mida minu suhtes on prokuratuuris avatud vähemalt 1990. aastast peale, ning salastatuses, vaid selles, et teistesse riikidesse on saadetud dokumente, kus väidetakse, nagu olevat mina selles kriminaalasjas kahtlustatav või isegi süüdistatav,” sõnas Savi-

saar. „Seda püüabki prokuratuur eitada, nagu ta veel mõni aeg tagasi eitas ka kriminaalasja olemasolu üldse.”

Riigiprokuratuuri pressiesindaja Katrin Lunti sõnul liikus õigusabitaotlus nende majast välja juba saksa keeles. Küsimusele, kas selles oli kirjas ka Savisaare viidatud sõna *beschuldigten*, vastas Lunt, et õigusabitaotluse sisu ei ole võimalik avaldada. „Käesolevas menetluses ei ole kellelegi esitatud kahtlustust, veel vähem süüdistust,” kinnitas ta siiski.

Olümpiatuld kandnud Evelin Ilves sõidab tagasi 7. augustil.

Riigijuhid sõidavad olümpiale

London 2012

Londoni olümpiamängudel käib läbi oluline osa Eesti eliiti, sest peale tähtsamate poliitikute ja esileedi Evelin Ilvese sõidab sinna ka hulk tuntud ärimehi.

Peaminister Andrus Ansip saabub Londonisse sel reedel, 27. juulil ja lahkub pühapäeval, 5. augustil. Tema, ta abikaasa Anu ja tütar Liisa õõbivad Millennium Hotel London Mayfairis. Kokku veedavad nad Londonis üheksa ööd.

Kultuuriminister Rein Lang saabub samuti sel reedel, kuid lahkub veidi varem – järgmisel reedel, 3. augustil. Lang õõbib koos elukaaslase Ulvi Kuusega Pestana Chelsea Bridge'i hotellis, kokku seitse ööd. Londonis on ka kultuuriministeeriumi ametist lahkuv kantsler Siim Sukles.

Välisminister Urmas Paet saabub esmaspäeval, 6. augustil ja lahkub neljapäeval, 9. augustil. Tema õõbib Pestana Chelsea Bridge'i hotellis kolm ööd.

President läheb lõpuks

Presidendiproua Evelin Ilves koos kolme saatjaga saabub Londonisse teisipäeval, 7. augustil ja lahkub pühapäeval, 12. augustil. Tema õõbimiskoht on Millennium Hotel London Mayfair, kus ta viibib viis ööd.

President Toomas Hendrik Ilves koos turvamehega saabub paar päeva hiljem – neljapäeval, 9. augustil – ja lahkub pühapäeval, 12. augustil, veetes Londonis kolm ööd.

The Millennium Hotel London Mayfair on elegantne neljätärnihotell moodsas Mayfairi piirkonnas keset Londonit. Booking.com-i andmeil algavad tubade hinnad 219 eurost öö kohta.

Pestana Chelsea Bridge Hotel and Spa on moodne neljätärnihotell keset Londonit Chelseas, sealed hinnad algavad hotelli kodulehe andmeil tavaliselt 152 eurost. ●

Anna-Liisa Villmann

Täna Delfis: kas opositsioon on nõus suurte riigiettevõtete erastamisega?

Euroopa liigub üha karmima tubakapoliitika poole

Tallinna Balti jaama tunnelis, nagu igas jalakäijate tunnelis, on suitsetamine juba praegu seadusega keelatud.

Foto: Hendrik Osula

Suitsetamine

Vaid paari Euroopa riigi seadused lubavad avalikes kohtades vabalt suitsu ette panna.

Piia Puuraid

piia.puuraid@epi.ee

Mõni päev tagasi kirjutasime, et sotsiaalministeeriumis on valmimas tubaka roheline raamat, milles kavatakse muu

hulgas keelata suitsetamine avalike hoonete ees. Kuigi ka praegu on see mõnelgi pool, nagu tanklates, bussiootekodades, trepikodades jne keelatud, ei lase suitsetajad end sellest eriti heidutada.

Paljud eestlased peavad sotsiaalministeeriumi ettepanekut liialt karmiks, kuid Euroopas pole see midagi enneolematut: EL-is pole suitsetamine riiklikult reguleeritud vaid Rumeenias.

Kõige reguleeritum on suitsetajate elu Soomes. Majanduskoostöö ja arengu organisatsiooni OECD andmeil suitsetab Soome täisealisest elanikkonnast ligi 18 protsenti, mida on vähem kui OECD keskmine 22,3 protsenti. Oma roll on ilmselt ka sellel, et Soomes on avalikes asutustes ja töökohtades suitsetamine keelatud juba 1995. aastast. Avalike kohtade hulka arvatakse ka vabaõhuüritused. Suitseta-

da võib vaid nõuetele vastavates suitsuruumides. Restoranid lisati keelatud kohtade nimekirja 2007. aastal.

Soome valitsus kavatab suitsetamise täielikult välja juurida juba 2040. aastaks ja suitsetamine tahetakse keelata ka autodes, kus sõidavad lapsed.

Seevastu näiteks USA-s ühtne tubakapoliitika puudub ja suitsetamiseks keelatud kohad erinevad osariigi-

ti märkimisväärselt. Enamasti on kõigis osariikides siiski tubakapoliitika olemas ning keelatud kohtade nimekirja kuuluvad avalikud kohad ja asutused. Näiteks Arizona osariigis on suitsetamine keelatud ka töökohtades ja restoranides ning sissepääsude juures kehtib kuuemeetrine suitsuvaba tsoon.

Venemaal kavandab seadust Sarnaselt USA osariikidega on erinevad ka Saksamaa liidumaade seadused ja keelud, kuid erinevused on väikesemad. Alates 2009. aastast

ti märkimisväärselt. Enamasti on kõigis osariikides siiski tubakapoliitika olemas ning keelatud kohtade nimekirja kuuluvad avalikud kohad ja asutused. Näiteks Arizona osariigis on suitsetamine keelatud ka töökohtades ja restoranides ning sissepääsude juures kehtib kuuemeetrine suitsuvaba tsoon.

Venemaal kavandab seadust Sarnaselt USA osariikidega on erinevad ka Saksamaa liidumaade seadused ja keelud, kuid erinevused on väikesemad. Alates 2009. aastast

Soome valitsus kavatab suitsetamise välja juurida juba 2040. aastaks.

on Saksamaal baarides suitsetamine keelatud, aga kontroll selle üle on nõrk või puudub üldse.

Venemaal, kus regulaarselt suitsetab ligi 40 protsenti elanikkonnast, puudub suitsetamist reguleeriv seadus täielikult. Vene riigiduumast on küll läbi käinud ettepanek piirata suitsetamist töökohtades, lennukites, ühissõidukites, koolides, haiglates, kultuuriasutustes ja valitsushoonetes, aga eelnõu peab läbima riigiduumas veel kaks lugemist, enne kui see saadetakse parlamendi ülemkogule heakskiitmiseks ja saab allkirja president Vladimir Putinilt. Seni võib Venemaal piiramatult suitsetada kõikjal. ●

80 vales kohas suitsetajat on tänavu politseilt trahvi saanud

Suitsetamine

Tänavuse aasta algusest on politsei registreerinud 177 väärtetu, mille puhul inimesed on suitsetanud selleks keelatud kohas.

Sellise teo eest on karistuseks ette nähtud rahatrahvi kuni 20 trahviühikut ehk 80 eurot. Politsei- ja piirivalveameti pressiesindaja Tuuli Annama sõnul on rahatrahvi määratud kokku 80 korral ja kogusummas 1276 eurot.

„Selliseid väljakutseid on olnud iseenesest kindlasti rohkem ja neile ka reageeritakse, ent kui patrull kohale jõuab, on suitsetaja tihti lahkunud,” nentis Annama, et tegelikke väljakutseid on olnud rohkem kui algatatud menetlusi.

Raske teolt tabada

„Konkreetsed kohti, kus enim seaduse vastu eksitakse, välja tuua ei saa. Eeldada võib, et see juhtub nendes kohtades, kus suitsetamine kõige enam inimesi segab – näiteks bussipeatuses või trepikojas,” lisas Annama.

Tubakaseaduse rikkumise puhul on politsei prioriteet kindlasti alaealiste suitsetamisele reageerimine ja selle ärahoidmine. „Teadetele täiskasvanud suitsetajatest reageerime vastavalt võimalusele,” sõnas pressiesindaja. ●

Meeletu
RAHASADU
UUNOS

Loe lisaks www.uuno.ee

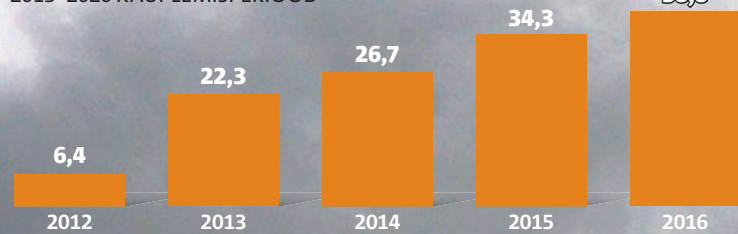
KUULA RAADIOT JA VÕIDA RAHA ARGIHOMMIKUTI 8:35

RAADIO
uuno
www.uuno.ee

Valitsus näeb CO₂ kvoodimüügist tõusvat tulu

Kevadel kinnitatud nelja-aastases riigieelarve strateegias hinnatakse, et valitsus saab viie aasta jooksul Euroopa Liidu CO₂ kvote ettevõtetele müües kokku 128 miljonit eurot tulu.

2013–2020 KAUPLEMISPERIOOD

Valitsus hakkab sügisest CO₂ oksjoneid korraldama

Lisatulu

Siiani said ettevõtted EL-i CO₂ kvote tasuta, nüüd tuleb need riigilt raha eest osta.

Raimo Poom
raimo.poom@epl.ee

Tuleva aasta algusest muutub Euroopa Liidu riikide kliimapolitiika senisest veelgi rangemaks. Üleeuroopalise CO₂ kvoodikaubanduse süsteemi kuuluvad ettevõtted ei saa enam kasvuhoonetega õhkupaiskamiseks vajalikke lube tasuta, selle asemel tuleb neid hakata valitsuste avalikelt oksjonitelt aasta-aastalt üha rohkem ostma.

Mõistagi puudutab see ka Eestit ja siinseid kõige rohkem CO₂ õhku paiskavaid ettevõtteid. Suurim kvoodikauplemise süsteemi kuuluv ettevõte on meil muidugi Eesti Energia, kuid selle kõrval on ka hulk väiksemaid soojusenergiatootjaid ja tööstusettevõtteid, kes kvooti vajavad.

Raha otse eelarvesse

Ministeeriumide tasemel on juba tehtud CO₂ kvoodimüügi oksjonitega pealehakkamiseks ettevalmistusi, samuti on hinnatud lähiaastatel ees ootavate tulude suurus. Kvoodimüügi- raha hakkab laekuma otse Eesti riigieelarvesse.

Rahandusministeeriumi eelarvepoliitika asekanstleri Ivar Siku sõnul toimub esimene proovioksjon emissioonilubade müümiseks juba sel sügisel. „Proovioksjoni eesmärk on saada ettekujutus, milliseks kujuneb CO₂ kvoodi hind,” rääkis Sikk. Sellest omakorda sõltub paljuski see, kui suurte uute täiendavate rahasummadega saab järgmiste aastate eelarvetes arvestada.

Esimest korda hindas rahandusministeerium kvoodioksjonitest eelarvesse tõenäoliselt laekuvat raha juba selle aasta kevadel riigieelarve strateegiat koostades (vt graafik). Asekantsler Ivar Siku sõnul arvestati seal kõige konservatiivsemat kvoodi turuhinda. „Prognoosi tehes võtsime kvoodi hinna aluseks kuus eurot CO₂ tonni kohta ja praegu on see ka reaalne hind. Kuid loodame ise, et see läheks ülespoole.”

EUROOPA LIIDU KVODIKAUBANDUSSÜSTEEMIS ON CO₂ KVODI HIND OLNUD VIIMASEL AJAL TUGEVA SURVE ALL, SEDA JUST HINNALANGUSE POOLE. Selle üks põhjus on tõsiasi, et praegu kehtival kvoodikaubandusperioodil on üle

vaid siis, kui tasuta eraldatud lubadest jääb puudu. Kuid nii Euroopa Komisjon kui ka liikmesriigid pole sugugi rahul, et CO₂ kvoot nii vähe maksab. Asekantsler Sikk tõdes, et praegu oodatakse mitut Euroopa Komisjoni otsust, mis võivad kvoodi hinda mõjutada.

Proovioksjoni eesmärk on saada ettekujutus, milliseks kujuneb kvoodi hind.

euroliidu jaotatud ettevõtetele nii palju tasuta kvooti, et väga paljudel on perioodi lõpuks tekkinud kvoodi ülejääk, mida soovitakse omakorda teistele müüa. Praegu kehtivate reeglite järgi tuleb ettevõtetel turult osta CO₂ kvooti

vaid siis, kui tasuta eraldatud lubadest jääb puudu.

Kuid nii Euroopa Komisjon kui ka liikmesriigid pole sugugi rahul, et CO₂ kvoot nii vähe maksab. Asekantsler Sikk tõdes, et praegu oodatakse mitut Euroopa Komisjoni otsust, mis võivad kvoodi hinda mõjutada.

„Mitu asja on hetkel lahtised. Näiteks, kas lubatakse sel perioodil ettevõtetel kasutamata jäänud kvoodid uuel aastal algavasse uude perioodi üle kanda. On selge, et ka Euroopa Komisjoni huviks on kvoodi hind, mis paneks ettevõtteid ka realselt CO₂ emissioone vähendama,” lausus asekanstler. ●

Kvoodirahaga pensione ei maksa

Nii nagu eelarvesse kvoodioksjoneilt loodetava tulu suurus on veel lahtine, on ka ainult üldistes piirides selge, mida saadavate summadega peale hakatakse. Rahandusministeeriumi eelarvepoliitika asekanstler Ivar Sikk selgitas, et plaanid on veel tegemisel. „Kuid üldise põhimõtte na tahaksime nende vahendite kasutamist planeerida koos Euroopa Liidu struktuurivahenditega,” rääkis ta. Sel sügisel algatab valitsus arutelu uue Euroopa Liidu eelarveperioodi vahendite kasutamise eesmärgi

de üle ja kinnitab konkreetsemad kavad tulevaks kevadeks. Siku sõnul peaksid CO₂ oksjonite tulud saama osaks neist plaanidest.

Kvoodioksjoneilt saadud raha kulutamiseks on kehtestatud mõned eraldi reeglid. Suures plaanis peaks valitsused pool kvoodimüügist teenitud tulu kasutama omakorda n-õ rohelisteks ehk CO₂ õhkupaikamist vähendavateks tegevusteks. Ülejäänud poole suunamine on vabam.

Asekantsler Sikk kinnitas, et n-õ rohelisi tegevusi, mis vajaksid rahastamist, on palju. „Näi-

teks investeeringud uutesse tehnoloogiatesse või bioresursi kasutamise tõhustamine, et see seoks rohkem CO₂.” Mis puutub võimalusse, et poolt CO₂ kvoodimüügi rahast võiks kasutada kulude katteks valitsuse oma äranägemise järgi, siis asekanstleri kinnitusele ei kavandata sellest hoolimata raha kasutada pensionide tõstmiseks või õpetajate palkadeks. „Nende vahendite kasutamisel on oluline vaadata ikka seda, mida on vaja teha Eesti tuleviku arengu jaoks.”

Eksperdid: NATO madallennud tavaelu ei sega

Treeninglennud

Pilootidele antakse

korraldus vältida asulaid

ja valida väikese asustustihedusega lennukoridor.

Kristi Helme

uudised@epl.ee

Madallennud on täiesti tavaline treeningharjutus 99 protsendis maailma õhuvägedes ega kätke eneses midagi enneolematut, ütles kaitseuuringute keskuse analüütik Kaarel Kaas. „Lendamine 200 meetri kõrgusel on seejuures isegi pigem mõõdukas kui vastupidi,” selgitas ta. „Sõjaajaloost on teada näiteks mitmeid lahinguoperatsioone, mille puhul reaktiivhävitatjad on vaenlase positsioonidele lähenenud 50–60 meetri kõrgusel.”

Asulatest eemal

Läänemaailmas üritatakse Kaasi sõnul vältida treeninglendudega kohalike elanike igapäevaelu häirimist. See tähendab ka võimaluse korral õppuste korraldamist piirkondades, kus puuduvad suured asustuskeskused. „Ka madallendudeks eraldatud tsoonides on pilootidel korraldus vältida asulaid ja valida lennukoridorid, mille puhul inimasus-

tus kas puudub või on suhteliselt hõre,” märkis ta.

Ei ole ka tõenäoline, et treeninglende sooritaksid samal ajal kümned lennukid. „Pigem on jutt siiski suurusjärgust, mille puhul osalevate lennukite arv kirjutatakse ühekojalise numbriga.”

Eesti sõjamauseumi direktori asetäitja Toomas Hiio ütles samuti, et 200 meetri kõrgusel sooritatavate madallendude müra pärast pole vaja liigselt muretseda. „Mina olen elanud

Lendamine 200 meetri kõrgusel on pigem mõõdukas kui vastupidi.

suure osa oma elust Tallinna lennujaama lähisel ja võin öelda, et lennukimüraga harjub kiiresti,” sõnas ta. „Terve Tartu linn ja Eesti vanim ülikool tegutsesid mitukümmend aastat suure sõjaväelennuvälja lähisel ja said ka kuidagi hakkama. Pole mõtet teha tühjust tülid.”

Keskonnaspetsialistide sõnul võivad NATO hävitajate treeninglennud häirida eelkõige metsloomi, inimesed on aga müraga harjunud. ●

KÄITLLE ROMUSÕIDUKEID JA KASUTATUD AUTOOSI KESKKONNASÕBRALIKULT!

Romusõiduk ja paljud kasutatud autoosad on ohtlikud jäätmed, milles sisalduvad ained avaldavad kahjulikku mõju keskkonnale ja inimese tervisele. Romusõidukit tohib käidelda (lammutada) ainult ohtlike jäätmete käitlemise õigust omav ettevõtja.

Romusõiduki omaalgatuslik lammutamine või üleandmine lammutamiseks isikule, kes ei oma ohtlike jäätmete käitluslitsentsi ja jäätmeluba, on seadusega keelatud ja karistatav. Kasutatud autoosi ei tohi kõrvaldada sortimata olmejäätmetena.

Uute tehnoloogiate ja kaasaegsete materjalide kasutuselevõttuga autode konstrueerimisel on autode valmistajad viinud lammutamisega kaasneva keskkonnakoormuse miinimumini. See tähendab, et enamuse kaasaegsete autode juures kasutatavaid materjale on kas korduskasutatavad või ringlussevõetavad.

Romusõiduki tagasiandmisega autode maaletoojale või jäätmeluba omavale lammutuskajale saab iga autoomanik aidata kaasa meie energiaressursside ja maavarade mõistlikule kasutamisele ja normaalse elukeskkonna säilimisele.

KUIDAS KÄITUDA ÕIGESTI?

Kui soovid loobuda oma vanast sõidukist, vii see tasuta koos dokumentidega lähimasse jäätmeluba omavasse lammutuskotta või vastava margi maaletoojale. Jäätmeluba omavate lammutuskodade kohta saad infot maaletoojatelt, Autode Müügi- ja Teenindusettevõtete Eesti Liidu kodulehelt www.amtel.ee või Autolammutuste Liidu kodulehelt www.elv.ee. Kasutatud autoosad on võimalik tasuta tagastada varuosi müüvasse kauplusesse.

Autode Müügi- ja Teenindusettevõtete Eesti Liit

Kasutatud riided toovad Humanale kopsaka kasumi

Kasutatud rõivad

Humana second-hand-toodete hinnad teevad silmad ette nii mõnelegi tavakauplusele.

Signe Ivask
signe.ivask@epi.ee

Tulu, mille Eesti suurim kasutatud riide müügikett Humana Sorteerimiskeskus OÜ mulu riietemüügist kogus, ulatub üle üheksa miljoni euro, jaotamata kasumit kogunes 1,2 miljonit eurot. Olgu võrdluseks öeldud, et muu hulgas Zara ja Mango kauplustega opereeriva Apranga OÜ müügitulu oli vaid ligi kolm ja pool miljonit eurot.

Humana Estonia kodulähe andmeil rändab kasutatud riide müügist saadud tulu Aafrika heategevusprojektide toetuseks. Peale rahalise abi annab Humana Estonia ka riideid ja jalanõusid nii Aafrika riikidele kui ka Eesti mitetulusuhingutele ja hooldekandekeskustele. „Meie firma peame märk on siiski pigem heategevus,” kinnitab Humana Estonia infojuht Mari-Hele- ne Kaber. Majandusaruande

järgi annetasid nad 2011. aastal eri sihtkohtadesse riideid 290 710 euro väärtuses (hulka on arvestatud ka annetuste tulumaks). Konkreetseid summasid, mis heategevusse suunati, majandusaruandest välja loe.

Ettevõtte, mis kuuluvad Humanale alla, toetavadki Kaberi sõnul heategevust erinevalt: mõni annab raha, mõni sorteerib riideid. „Lõppkokkuvõttes kogutakse raha selleks, et ehitada koole, koo-

ri arvates lükata ka väide, et Humana Sorteerimiskeskus OÜ saab kauplustesse riideid tasuta – sellisel juhul ajaksid nad tööpoolest väga tulusat äri.

Suplevad riides

Mullusest majandusaruandest on näha, et kaupade soetamiseks kulutas Humana üle viie miljoni euro. „Me ostame riideid sisse Skandinaaviast, Soomest, Rootsist, aga ka Saksamaalt, Belgiast, Eestis on tasuta kogumiskastid,” räägib Kaber.

Zara, Mango, Hugo Bossi ja Emporio Armani ehk uute riide edasimüüjal Apranga OÜ-l on toodete sisseostmise summa poole väiksem. Tuleb arvestada ka firmade suurust: Humanal on üle Eesti 21 ja Apranga OÜ-l neli kauplust. Kaberi sõnul on meedias levitatud ebaõiget informatsiooni, justkui supleks Humana rahas. Tegelikult suplevad nad pigem riides. Majandusaruandest paistab, et Humana poodides ja ladudes on üle pooleteise miljoni väärtuses varusid. ●

Summasid, mida suunati heategevusse, majandus-aasta aruandest välja ei loe.

litada välja õpetajaid, teavitada aafriklaste HIV-i ja aidsi teemadel,” selgitab ta.

Jutt Humanale eestvedajate suurtest tuludest on Kaberi sõnul ülepingsutatud ja kellelgi neist ei ole rahakotis miljeoneid. „Ütleme nii, et peamised summad tulevad riidest, mida deklareerime rahalise väärtusena. Me pole nii kasumlik, kui meid presenteeritud on,” väidab ta. Ümber tuleb Kaberi

Eestlased jätkavad Humanasse miljeoneid eurosid. Foto: Eva Ligi

Vaata videot digilehest
●●● ajaleht.epi.ee

Nutitelefonil omanikud, vaadake videot

HUMANA MULLUSED MAJANDUSTULEMUSED

Kasutatud riide müügikäive pea kümme miljonit aastas

● Müügitulu – 9 155 117 eurot	● Ettevõtte omakapital – 1 213 913 eurot
● Kaubad, toore, materjal ja teenused – 5 295 288 eurot	● Varud – 1 524 498 eurot
● Tööjõukulu – 2 200 528 eurot	● Jaotamata kasum – 1 211 101 eurot
● Ärikasum – 193 610 eurot	

Stanley
TÖÖRIISTAKAST
12" sari 2000
6.59

Black&Decker
AKUTRELL
võimsus 12 V, pöörded 0-750 rpm, väändmoment 11 Nm, reevers, komplektis 2 akut ja laadija, laadimisaeg 3 h, maksimaalne puurimis läbimõõt puidul 25 mm, raual 10 mm

34.99

MAALRI-KOMPLEKT
teibiga
3.49

Makroflex
PRO
PÜSTOLIVAHT
750 ml
3.59

TÖÖRIISTADE KOMPLEKT
39-osaline
7.99

Sadolin
PEENTERAPAHTEL
2,5 L, valge
4.49

Sadolin
LAE- JA
SEINAVÄRV
2,5 L, valge
8.99

Üks mure vähem! **PRISMA**

Prismas on soodsad remondikaubad.

Avatud iga päev 8.00-23.00

LAVROV: USA ON SÜÜDI

Venemaa välisminister Sergei Lavrov süüdistas USA-d Süüria valitsuse vastase terrorismi õigustamises ja heitis läänele ette, et julgeolekujuhtide tapmist pole hukka mõistetud. **ERR**

ROMNEY: OBAMA ANNAB VENEMAALE JÄRELE

USA presidendi Barack Obama reset-poliitika Venemaa suhtes on kahjustanud maailmas USA positsiooni, leiab vabariiklaste presidendikandidaat Mitt Romney. 2009. aastal Euroopa raketi-

kilbiprojekti osaks kavandatud raketitehingust loobumine oli tema arvates ühepoolne järeleandmine ja selline poliitika on muutnud Valge Maja Kremli sõltuvaks. **Delfi**

11-AASTANE POISS LENDAS ÜKSI, PILETI JA PASSITA

Inglismaal Manchesteris ema juurest minema jooksnud poiss läks kohaliku lennujaama ning hilis läbi mitmest passi- ja turvakontrollist ning metallidetektorist. Alles pooltel teel Rooma

avastati, et ta on lennukis üksi ning pileti ja passita. Mõned lennujaama töötajad on töölt lahitud ja asja uuritakse. Lennujaam väidab, et turvareegleid ei olewat rikutud. **Delfi**

Gröönimaal toimus kummaline ja ulatuslik jääkatte sulamine

Soojenemine

Kilomeetrite paksune jää on muidugi alles, kuid pinnapealne sulamine haaras pea kogu jääkatte.

Kaivo Kopli, Lauri Laugen
v-uudised@epL.ee

Gröönimaad kattev jääkiht sulas sel kuul mõne päeva jooksul ulatuslikumalt kui kunagi varem ligi 40 aasta jooksul, mil seda on satelliitide abil jälgitud. See selgus sõltumatute mõõtmiste tulemustest, mida on analüüsinud USA kosmoseagentuuri NASA ja ülikoolide teadlased.

Keskmiselt umbes pool Gröönimaad katva jää pinnast sulab mõnevõrra igal suvel. Ka selle aasta juuli alguseks oli sulanud 40 protsenti pinnast, kuid seejärel hakkas sulapiirkond äkitselt laiinema – kõigest nelja päevaga 97 protsendini jääkattest, alates ranniku lähedal olevatest äärtest kuni jääkihi keskipiirkonnani, kus selle paksus on kolm kilomeetrit. Seni oli satelliitidel tuvastatud kõige suurem sulaala 55 protsenti Gröönimaa jääkihist.

„See oli nii erakordne, et ma algul seadsin tulemuse kahtluse alla: oli see tõesti nii või oli tegemist andmeveaga?” ütles AFP-le NASA teadlane Son Nghiem. Tema sõnul tuvastati ulatuslik sulapiirkond India kosmoseagentuuri satelliit-

di 12. juulil kogutud andmete põhjal ja hiljem kinnitasid kõigest nelja päeva jooksul toimunud sulaala suurt laienemist ka teistelt satelliitidelt saadud andmed.

Ebatavaliselt ulatuslik sulamine on taas esile tõstnud tõusvate temperatuuride mõju Arktikale. Gröönimaa kohale on saabunud ebatavaliselt palju sooja õhku. „Üle Gröönimaa jäävälja käis sõna otseses mõttes kuumalaine, mis pani jää sulama,” ütles AP-le NASA-s jääuuringutega tegelev Tom Wagner. Ta lisas, et pole teada, kui palju jääd ära sulas, suurem osa sulapiirkonnast külmuvat taas.

„Kui me näeme sulamist kohtades, kus seda pole varem täheldatud või vähemasti pikka aega täheldatud, siis tuleb taht-

Lora Koenig
Goddardi liustiku-uurija

Kui me märkame endiselt sellist sulamist ka järgmistel aastatel, tekitab see muret.

mine maha istuda ja küsida, mis küll toimub,” mõtiskles NASA teadlane Waleed Abdalati.

Uurijate sõnul on liiga vara seostada vastseid jääkihi ulatusliku sulamise andmeid laiemalt kliima soojenemisega. Kui satelliidid dokumenteerivad sama intensiivset sulamist ka augustis ja järgmisel suvel, tuleb hakata mõtlema, et see on seotud ülemaailmse kliima soojenemisega, praegu ei osata seda veel öelda, kommenteeris NASA Goddardi kosmose-

TAVATULT SOE

Eile oli Gröönimaal kohati 20 kraadi sooja

Sel aastal on suvi Gröönimaal olnud tavatult soe. Põhjuseks on sagedased kõrgrõhkkonnad, mis on jäänud pidama saare piirkonda. See on toonud kaasa selge päikesepaistelise ilma ja seega ka lume ja jää sulamise, selgitas Georgia ülikooli klimatoloog Thomas Mote. Ta võrdles õhumasse Gröönimaa kohal samasuguste kõrgrõhkkondadega Ameerika Kesk-Lääne piirkonnas, kus sel suvel on esinenud rekordeid murdvaid kuumakraade.

Turismiportaali greenland.com andmeil olid eilsed temperatuurid rohkem kui 2,2 ruutkilomeetri suuruse saare eri kohtades 2–20 kraadini. Pealinnas Nuukis oli 13 kraadi. Lähipäevade prognoos lubab aga temperatuuri alanemist.

Äsja Gröönimaalt kolmenädalaselt uurimisretkelt naasnud Ohio ülikooli jäätadlane Jason Box rääkis, et ta vahetas tavapärase külmamarietuse lihtsast puuvillasest riidest pükste vastu, mida ta tavaliselt Nevadas kannab. „Oli soe ja päikeseline ja kõik kohalikud õhkasid, et kui palju ikka päikest on.”

lendude keskuse vanemteadur Dorothy Hall.

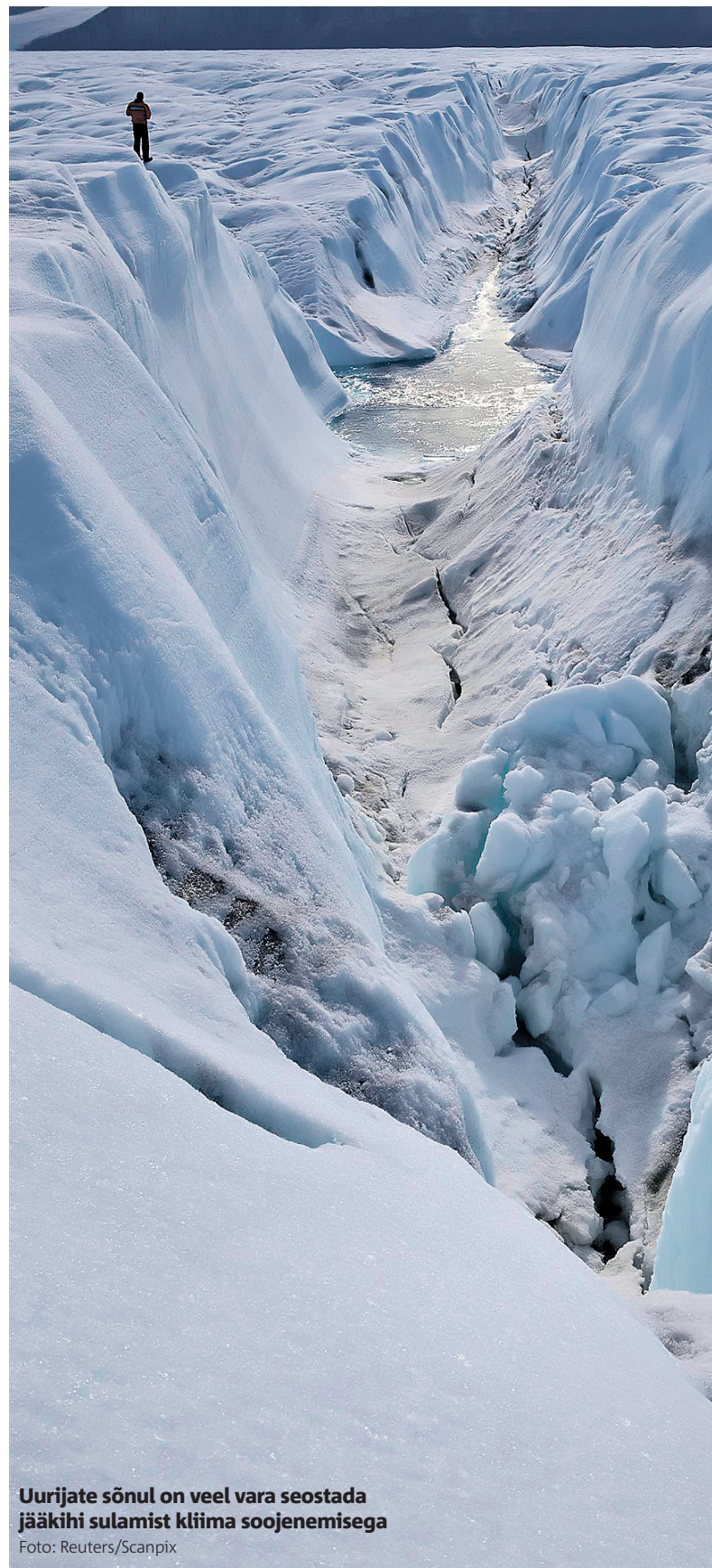
Dartmouthi kolledži professor Kaitlin Keegan ütles, et Kesk-Gröönimaalt, jääkatte kõige paksema ja ühtlasi Gröönimaa kõige külmema ja kõrgema koha lähedalt võetud proovid osutavad, et sellist sulamist pole olnud alates 1889. aastast.

Sulamine võib kiireneda

„Kõrgeimast kohast võetud jääproovid näitavad, et seda tüüpi sulamisi tuleb keskmiselt ette umbes iga 150 aasta tagant. Kuna viimane toimus 1889. aastal, toimub praegune täpselt õigel ajal,” ütles Goddardi liustiku-uurija Lora Koenig, kes kuulub satelliidiandmeid uurivasse meeskonda. „Aga kui me märkame endiselt sellist sulamist ka järgmistel aastatel, tekitab see muret.”

Wagner ja ka teised teadlased lisasid, et kuna ulatuslikke jääpinna sulamisi on Gröönimaal varemgi esinenud, ei saa nad veel kindlalt teada anda, kas praegune sulamine on haruldane või loomulik sündmus. Seega ei ole võimalik öelda, kas sulamine on tingitud inimtekkelisest üleilmsest kliima soojenemisest. Kindel on aga see, et Gröönimaa jääkatte ääred on selle tõttu õhenenud.

Ohio osariigi ülikooli geograafiaprofessor Jason Box on hoiatanud oma teadustöodes, et sealne jääkatte sulamine on vähendanud selle võimet päikesevalgust tagasi peegeldada, mis võib omakorda sulamist kiirendada. ●

Uurijate sõnul on veel vara seostada jääkihi sulamist kliima soojenemisega
Foto: Reuters/Scanpix

Sulama on hakanud ka Loodevälil, Põhja meretee ja põhjanaba

Sula

Sulamine tekitab uusi väljavaateid regulaarseks kommertsliikluseks ka polaarvetes.

Heiki Suurkask
heiki.suurkask@epL.ee

Mullu septembris ilutses jääkaartidel see, millest 19. sajandi

dini oli ainult unistatud ja edaspidigi üksnes jäälohkujatega saavutatud – mereteed piki Kanada ja Venemaa põhjarrannikut olid lahti. Tänavu on sulamine veelgi rohkem hoogu võtnud. Kuigi selle nädala ilmakaardid näitavad, et mõlemad väilad on veel suletud, tuleb arvestada, et sealne jäävaba hooaeg satub tavaliselt septembris.

Praeguse Venemaa põhjaaladel otsisid läbipääsu juba viikingid, teadmata veel midagi kaugetest idamaadest. 16. sajandil oli hispaanlastel eksiarvamus, et California lahest algab meretee, mis ulatub St. Lawrence'i laheni välja.

Venemaa vetes asuvat Kirdeväila (nn Põhja meretee) suutis esimene korda talvitumata läbida alles Otto Schmidt

1932. aastal. Loodeväila läbis aga 1944. aastal esimest korda ühe hooaja jooksul Henry Larsen. Kuid siis oli pigem tegemist õnnelike juhuste kokkulangemisega – püsivaks laevaliikluseks väilu kasutada ei saanud. Mõnel suvel sulavad need mereteed lahti, mõnel ei sula. Kuid viimastel aastatel on jäävabasid hooaegu järjest tihedamini ette tulnud.

ANTARKTIKA

Välja sulavad veekogud

● Taani meedia andmeil on Antarktikas liikuma pääsenud veevoog, mis on olnud jões rohkem kui 14 miljonit aastat. Kas tendentsi on mõjutanud kliima soojenemine, vajab veel põhjalikum uurimist.
● Tänavu sulas välja neljakilomeetrise jääkooriku all asuv Vostoki järv. Veekogu avastamiseks tuli Venemaa uurimiskspeditsiooni liikmetel puuri-

da läbi 3768 meetri paksune jääkiht. Vostoki järve naabrusest on avastatud veel kaks järve. Igijää all voolavad ka jõed, mis sealset järvi ühendavad. Jääaluses keskkonnas on oma elupaikga leidnud ainulaadsed äärmuslikke olusid taluvad mikroobid. Vostoki järveni augu puurimine tekitas rahvusvahelise tüli: tekkis küsimus, kui võrd võib sealset keskkonda häirida.

PÕHJA-KOREA MEEDIA: KIM JONG-UN ABIELLUS

Põhja-Korea juht Kim Jong-un on nüüd abielus, kinnitas riigimeedia esmakordselt. Uudistes teatati, et Kim viibis lõbustuspargi avamisel koos oma abikaasa, seltsimees Ri Sol-juga. BBC

teatel on Põhja-Koreas lauljana nimega Ri Sol-ju, kuid ametlikku kinnitust, et tegemist on sama isikuga, ei ole. Riigimeedia ei teatanud ka, millal Kim abiellu heitis. **ERR**

JEKATERINBURGIS KAUNISTATI TÄNAVAAUKE

Venemaal Uuralites asuva Jekaterinburgi linna tänavatel haigutavad augud kaunistati oblastikuberner, linnajuhi ja administratsiooniülemate portreedega. Linnavalitsus nimetas joonistu-

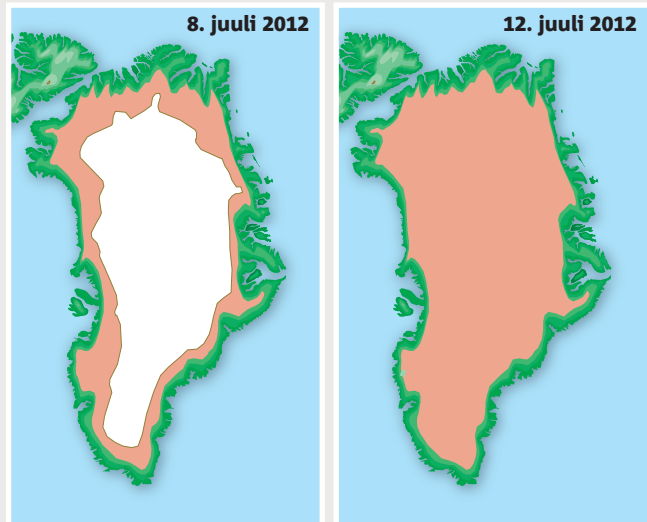
si mittesanktsioneerituteks ja linna määrivateks ning lubas need kustutada. Algul värviti grafiti üle, siis täideti augud kinnitabitud seguga, kuid lõpuks parandati asfaldiga. **Delfi**

Gröönimaa igijää taandub

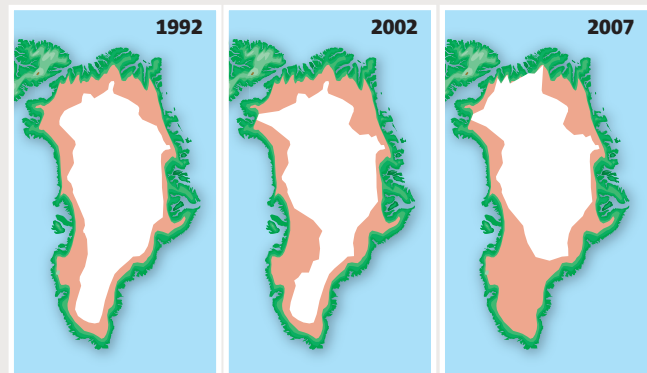
Sel nädalal avalikustatud NASA satelliidipildidelt on näha, et ühe nädalaga (8. ja 12. juuli vahel) on Gröönimaa sulava igijää pindala laienenud 40 protsendilt lausa 97 protsendini. Tegemist on u 1,7 miljoni ruutkilomeetri suuruse jääkooriguga, mis on kujunenud 110 000 aasta jooksul.

■ Jää, mille pind on hakanud sulama
□ Igijää, mis pole hakanud sulama

Igijää sulamine aastate lõikes

■ Igijää, mis suvel ära sulab ■ Hooajaline jääkoorik □ Igijää

Keskmine jää ulatus merel

13. septembril 2011

24. juulil 2012

Kuni 1980-ndateni õnnestus Loodeväila läbida vaid ühel laeval kümne aasta jooksul. Viimasel tosinal aastal on väil olnud läbitav peaaegu igal suvel. Kirdeväil, mida Venemaa laseb ametlikult Põhja mereteeks kutsuda, võeti kommertskasutusse juba Nõukogude Liidu päevil, enamasti kasutati jäälõhkujate abi. Kirdeväil oli läbitav 2002., 2005. ja 2008. aastal ja seejärel juba igal suvel. Mullu läbis selle väila kokku 34 laeva.

Loodeväila läbimisest on juba tekkinud tüli, sest Kanada peab seda õigusega oma siseveteks. Seevastu USA ja ka Euroopa on nõudnud, et

väil tunnistataks rahvusvahelisteks veteks. Loodeväila kasutamine muudaks Euroopa ja Aasia vahelise kaubatee oluliselt lühemaks, kui see on olnud seni Panama kanali kaudu. Skandaal tekkis sellest, et USA tuumaallveelaevad läbisid 2005. aastal Loodeväila ilma Kanadale teatamata.

Kaubanduseelised

Venemaa Kirdeväila kasutunud laevanduskonsern Beluga Shipping väitis 2009. aastal omakorda, et kaupa põhjarannikut pidi Rotterdamist Koreasse vedada oleks 300 000 eurot odavam kui Suessi kana-

li kaudu. Probleemiks on, et Loodeväil on olnud Kirdeväilast sagedamini jäävaba, andes Kanadale justkui kaubanduseelise.

Gröönimaa liustike sulamist on jälgitud 1979. aastast alates. Märksa suurem tähelepanu on suunatud põhjanabale. Ka seal on ilmselgeid märke sulamisest. 2007. aasta seisuga on põhjanaba jäälõhkujatega külastatud 54 korral, peale selle on käidud jääkooriku all allveelaevadega. 2007. aastal lasi Venemaa jääkooriku alla merepõhja heisata oma lipu. Rahvusvaheline õigus ei tunnista ühegi riigi õigust sealsetele aladele. ●

Itaalias võidi leida Mona Lisa skelett

Väljakaevamised

Firenzes kaevati välja

säilmed, mis võivad

kuuluda Leonardo da

Vinci modellile.

Kaivo Kopli

kaivo.kopli@epl.ee

Arheoloogid kaevasad teisi-päeval Itaalias Firenzes välja haruldaselt hästi säilinud inimskeleti, mis nende arvates võib olla otsustava tähtsusega samm maailma kõige salapärasema naeratusena naise identiteedi paljastamise poole.

Leonardo da Vinci „Mona Lisa” arvatava modelli, Firenze aadlinaise Lisa Gherardini maiste jäänuste otsingutel on avastatud mitmeid säilmeid, teatas AFP. Itaalia arheoloogide meeskonna juhi Silvano Vinceti sõnul on nende viimane avastus mahajäetud Püha Ursula kloostris eriti põnev, kuigi säilmete tuvastamiseks tuleb ikkagi proove võtta.

Arheoloogid hakkasid kloostrit uut tsementpõrandat üles kaevama eelmisel aastal, pärast seda, kui uued dokumendid kinnitasid, et Firenze siidikaupmehe Francesco del Giocondo naine Gherardini oli elanud pärast mehe surma kloostris ja tema eest hoolitseti kaks tütart, kes olid nunnad. Lõpuks maeti ta samasse kloostrisse.

Arvatakse, et „Mona Lisa” tellis Leonardo da Vincilt Del Giocondo ja kuigi selle koh-

Foto: AFP/Scanpix

Väljakaevamistel Püha Ursula kloostris on leitud mitmeid säilmeid.

ta on vähe tõendeid, nõustub enamik kunstiajaloolasi, et Lisa Gherardini oli nõidusliku maali esmane modell. Maal valmis aastatel 1503–1506 ja on nüüd Pariisis Louvre'i muuseumis.

Kuigi uurijad on kloostrist varem leidnud luutükke ja kahed säilmed, on viimane skelett kõige paremini säilinud, ja mis kõige tähtsam, kolju on ühes tükis. Surnukeha lamab kloostris frantsiskaani altari läheduses ning haud on seega õigest ajaloolisest perioodist.

Nägu rekonstrueeritakse

Nagu eelmisedki, võib ka see skelett siiski osutada asjasse mittepuutuvaks. Sel juhul algavad septembris uued kaevamised teiste säilmete väljatoomiseks, mis teadlaste arvates asuvad teisel pool altarit suuremas hauas.

Järgmiseks võetakse äsja leitud säilmetelt proovid, mis peavad kinnitama, et need kuuluvad Gherardinile. Teadlased loodavad rekonstrueerida kolju järgi näo ja võrrelda seda maaliga.

„Radioaktiivse süsiniku meetod võimaldab ajaperioodi kindlaks teha ja välja selgitada, kas säilmed on ikka pärit 16. sajandi keskelt,” ütles Vinceti. „Seejärel võtame proovid, et teha kindlaks, kui vana oli isik surres – me teame, et Gherardini suri kas 62- või 63-aastaselt. Siis tuleb tähtsaim test, DNA, sest meil on tema laste jäänused. Ja kui see kõik klapib, saame kindlad olla, et need säilmed kuuluvad „Mona Lisa” modellile.”

Kui isik on tuvastatud, hakkavad uurijad nägu rekonstrueerima, mis võtab aega ligi kaks kuud. ●

Kreeka ei vea välja, Hispaania vajub

Eurokriis

Hispaania lühiajaliste võlakirjade intress on kerkinud talumatule tasemele ja mitu Euroopa Liidu ametnikku on vihjanud, et Kreekal on vähe lootust saada hakkama päästepaketi tingimuste täitmise-ga. Seetõttu on taas õhus kartused, et Kreeka lahkub euroalast ja Hispaania võib peale pangaabi vajada ka riigiabi, mida euroala riigid vaevalt pakkuda suudavad.

EL-i, IMF-i ja Euroopa Keskpanga inspektorite troika on parasjagu Kreekas, andmaks hinnangut võimaluste hoida Kreekat veel 130 miljardi euro suuruse laenu-

abiga pinnal või lasta sel põhjaja vajuda.

Kolmele EL-i ametnikule viidates teatas aga Reuters, et tõenäoliselt järeldab troika, et Ateena ei saa laenude tagasimaksmisega hakkama ja vajab uuesti laenude restruktureerimist. Sel juhul peaksid osa lõõgist seekord vastu võtma ka Euroopa Keskpank ja euroala riigid, lisas agentuur, viidates sellele, et eelmisel võlgade ümberkujundamisel said pügada erainvestorid.

Rahustatakse investoreid

Hispaanias kerkisid taas võlakirjade intressid, kusjuures viieaastaste võlakirjade hind kujunes kümneaastastest suu-

remaks. Kui lühemaks ajaks laenamise eest tuleb maksta rohkem kui pikema aja eest, siis näitab see tavaliselt, et turud hindavad maksejõuetuse või võla restruktureerimise riski suuremaks. Kümneks aastaks laenates pidi Hispaania maksma juba 7,6-protsendist intressi, mis on pikemas perspektiivis ilmselt võimatu.

Nii Hispaania kui ka Saksamaa püüdsid investoreid rahustada, öeldes, et Hispaania ei vaja täielikku päästepaketti, mille puhul on spekulieritud umbes 300 miljardi euroga. Berliinis kohtunud rahandusministrid Wolfgang Schäuble ja Luis de Guindos väitsid ühisavalduses, et intress 7,6 protsenti „ei väljenda majanduslikke põhialuseid” ega peegelda võla tasumise võimet.

Hispaania valitsuse teatel jätkub riigi majanduslangus ka järgmisel aastal. ● **Kaivo Kopli**

PRO KAPITALI NIMEMUUTUS

Selle aasta augustist tegutsevad Pro Kapitali hotellid Tallinnas, Riias ja Saksamaal uue kaubamärgi PK Hotels nime all. Eelmisel aastal Pro Kapital jagunes, ettevõttest eraldati Itaalia äri-

tegevus. Pro Kapital Grupp keskendub suuremahulisele kinnisvaraarendusele Baltimaades ja kolme hotelli juhtimisele. Firma esimene hotell avati 1999. aastal Tallinnas. **Delfi**

APPLE'I NIGEL KASUM

Apple teenis tänavu teises kvartalis 8,8 miljardit dollarit puhaskasumit, mida on mullusega võrreldes 21 protsenti rohkem. Samas on see vähem, kui enne prognoositi. **ERR**

SUURENEV INTERNETIKAUBANDUS

Eesti Panga statistika järgi on eestimaalased maikuust saadik ostnud internetist kaupu ja teenuseid ligikaudu 126 miljoni euro väärtuses, kasutades makseviisina pangalinku või tasudes

internetis pangakaardiga. Statistikaameti andmeil on internetikaubanduse kasutajate arv Eestis 2005. aastast pea kolmekordistunud ja ulatus möödunud aastal 210 000 inimeseni. **ERR**

Estonian Airi ähvardab oht Londoni liin lõplikult kaotada

Lennundus

Briti ja Eesti ettevõtjad tunnevad Suurbritannia otselendude peatamise pärast nõrdimust.

Merle Must

merle.must@ep.ee

Hiljuti teatas Estonian Air, et katkestab mitmeks kuuks Londoni otselennud. Estonian Airi juhatuse esimehe Tero Taskila väitel otsustas firma ajutiselt Londoni lennuliikluse peatada, sest vahetab senise Boeing 500-737 kahe uue Embraer E190 lennuki vastu, millest üks lisandub lennukiparki veebruarist.

Tõenäoliselt on aga otsuse taga ebaõnnestunud katse vahetada lennujaama, kuhu Estonian Airi lennukid Londonis maanduvad. Ettevõtte nõukogu liikme Valdo Randpere sõnul on nõukogu koosolekul arutusel olnud mõte vahetada senine Gatwicki lennujaam suurema ja mõjukama Heathrow' vastu. See pole õnnestunud ja firma on praegu olukorras, kus oktoobrist kevadeni ei toimu enam lende ka Gatwicki jaama.

Taskila märkis, et ei saa eitada ega kinnitada plaani lennata Gatwicki lennujaama asemel Heathrow'sse. „Ma võin ainult öelda, et otsime aktiivselt võimalust opereerida Londoni liinil parema graafikuga kui seni,” lausus ta. „Lennuliini ajutine peatamine mõjutab kliente ja me hoolitseme nende eest.”

Randpere sõnul oli Heathrow'sse lendamisest juttu kolm-neli kuud tagasi, kuid probleemiks on see, et seal vaba ja sobiva koha leidmine nõuab aega, sest London on oluline sihtkoht ka teistele lennufirmadele.

Tähtis sihtkoht

Nõukogu liige lisas veel, et London on koos Frankfurdi, Stockholmi ja Kopenhaageniga Euroopa tähtsamaid sihtkohti. „Estonian Airi kehtiv strateegia püüdleb selle poole, et Eestist peab olema võimalik reisida nii hommikul kui ka õhtul maailma tähtsaimatesse lennujaamadesse,” kinnitas ta.

Estonian Airi nõukogu esimehel Erkki Raasukesel pole enda sõnul Heathrow'sse lendamise plaani kohta teavet,

Heathrow'sse ei saadud ja kevadeni ei toimu enam lende ka Gatwicki lennujaama.

sest ta on olnud ametis alles juuni lõpust.

Briti-Eesti kaubanduskorja juhatuse esimehe James Oatesi sõnul tekitas Estonian Airi teade Tallinna ja Londoni vaheliste otselendude katkestamise kohta neis suurt nõrdimust. „Teame, et on inimesi, kes tahtsid pakkuda firmale ühendust teiste Briti saartel asuvate lennujaamadega,” märkis ta nukralt.

Oates ütles, et kaubanduskorjale teeb muret ka uudise teatavaks tegemise aeg, sest praegu kavandab ka odavlennufirma EasyJet oma tegevuse laiendamist ja plaanib hakata Londonist Tallinna lendama peale Stanstedi lennuvälja ka Gatwickist. „Tulemuseks võib olla mitte ainult lendude ajutine peatamine, vaid kogu liini kaotsimine Eestis jaoks,” nentis Oates. „Kui Estonian Air on korra juba Londoni liini kaotanud, on keeruline seda jälle tagasi võita.”

Oatesi sõnul soovib Briti-Eesti kaubanduskoda esimesel võimalusel Estonian Airi juhiiga kohtuda, et uurida, miks ei ole firma suutnud Londoni liinil konkurentsis püsida. „Ometi on see õhutee meelitanud ja meelitab ka edaspidi Eestisse rohkem reisijaid kui ükski teine linnadevaheline ühendus peale Helsingi,” lisas ta.

Oates on küll üritanud soovitud kohtumist kokku leppida, kuid ka enne Londoni liini sulgemise teadet ei konsulteerinud Estonian Airi esindajad temaga. „Me ei ole suutnud dialoogi astuda,” nentis ta.

Oates sooviks isegi sagedamini Estonian Airiga lennata, kuid kuna senini oli see võimalik vaid kaks korda nädalas, ei olnud see mõttekas. Ta kinnitas, et Suurbritannia on ettevõtjate jaoks väga oluline sihtkoht. „Praegu on mures

gu sõlmimine tarbijalt aega ja pühendumist. Portaali loojad aga koguvad ühte keskkonda elektrimüüjate hinnakirjad ja pakettide kirjeldused ning võimaldavad neid võrrelda, nende kohta maaklerilt sõltumatult nõuannet küsida ja müüjaga ka lepingu sõlmida.

Kukke sõnutsi on elektrimüüjad lubanud uute hinnapakettidega avalikkusele ette tulla septembris-oktoobris ja loodavas hinnavõrdlusportaalil on kavas kõik hinnapaketid avaldada ja neid omavahel võrrelda. **• Delfi**

On võimalik, et tulevikus Estonian Airi lennukeid enam Londonis ei tangita.

Foto: Andes Putting

nii ärimed kui ka turismiäris tegutsejad,” lausus ta.

Eelmisel aastal tegutsesid Ettevõtjate Arendamise Sihtasutus, Eesti gild Londonis ja Briti-Eesti kaubanduskoda hoolega selle nimel, et luua Suurbritannias, sealhulgas Šotimaal olulisi ärisidemeid. Näiteks peeti Londonis ja selle lähikümbruses kahenädalane kultuuriturismi kampaania, mis kutsus haritud maksejõulisi inimesi Tallinna meelde jäävat puhkust veetma.

„Oleme valmis igal võimalikul moel Estonian Airi aitama, et säilitada Londoni otselendu. Me ei soovi, et sellel olulisel liinil oleks võimalik reisida üksnes odavlennufirma teenuseid kasutades või reisijate jaoks ebamugavate lendudega,” sõnas Oates. **•**

KOMMENTAAR

Liini ajutine peatamine on tagasilöök

Tarmo Mutso

Ettevõtjate Arendamise Sihtasutuse turismiarenduse direktor

Minu hinnangul on Eesti jaoks väga oluline ükskõik milline sihtkoht, kuna sinne turism sõltub paljuski lennuühendusest. Siiski tuleb pöörata tähelepanu sellele, et tänased Estonian Airi otsused toetavad nende pikaajalise-

maid eesmärgi. Minule on Londoni liini käigushoidmine väga kasulik, kuna EAS-il on seal partnerid, kuid arvan, et peame usaldama asjatundjaid ja laskma Estonian Airil plaani teoks teha.

Ka liini lühiajaline peatamine on tagasilöök, kuid kui pikemas perspektiivis kaasneb sellega parem ühendus ja lennukid, siis on see seda väärt. Ettevõtjad, kes on oma ärisidemed Estonian Airi otseühendusele mõeldes rajanud, tunnevad liini peatamist valusalt, aga kui nad saavad aru, et see on pikaajaline otsus, siis on ka see nende jaoks parem ja turvalisem lahendus.

Sügisel avatakse elektri hinnavõrdlusportaal

Energia

BE Energia OÜ, Energy Systems OÜ ja Glimstedt Energia OÜ koostöös rajatud Energiaturg OÜ plaanib sügisest hakata tarbijatele pakkuma elektrienergia maakleriteenust ja avab abistava hinnavõrdlusportaaali energiaturg.ee. Elektrimüüjatest sõltumatus portaa-

lis on tarbijatel võimalik pakumisi võrrelda, sobiv välja valida ja sõlmida ka müüjaga leping, kirjutas BNS.

Advokaadibüroo Glimstedt energiaõiguse advokaadi ja Energiaturu tegevjuhi Moonika Kukke sõnul nõuab elektrimüüjate tundmaõppimine, nendelt pakumiste võtmine ja võrdlemine ning uue lepin-

Aknatootja tarneajad on pikale veninud

Järjekord

Lasita Aken AS-i tegevdiri-
tori Helena Randoja sõnul on firma tarneajad veninud kuue kuni kaheksa nädala pikkuseks. Kui klient tellib praegu aknad, on tellimuse tähtsustamiseks septembris. Randoja lisas, et eelmiste aastate kogemuse põhjal võib

öelda: kuue- kuni kaheksanädalane tellimuse tähtaeg pole tavatu.

„Aknatootmine nagu ehitamine on Eestis sõltuvalt kliimaatilistest tingimustest sesoonne tegevus. Talvel rohke lume ja külma ehitustegevus oluliselt väiksem kui muudel aastaajadel ja see avaldab oma mõju ka akna-

tootjatele. Tavapärast algab tellimuste kasv mais ja hooaeg kestab peaaegu aasta lõpuni,” kommenteeris ta.

Randoja lisas, et Lasita Akna tootehinnad sõltuvad tehase partneritest: kui materjalide hinnad tõusevad, tõstavad ka nemad hindu. „Toodete nõudluse kasv otseselt küll hinnatõusu ei põhjusta. Lasita Aken on spetsialiseerunud keerukatele eriprojektidele, kuid suure osa meie toodangust moodustavad ka ühiskondlike hoonete avatäited,” sõnas tehase juht. **• Martin Hanson**

RAHVAMUUSIKA TUUR

Täna õhtul Paines toimuva kontserdiga algab Kuperpillide, Ivo Linna ning Marko Matvere ja VLÜ suvetuur. Järgmiseks suundutakse Põlvasse, Pärnusse ja Haapsallu. **EPL**

PEALINNAS ALGAB TÄNA ORELIFESTIVAL

Niguliste kirikus algab täna kell 21.59 „Suure orelööga” Tallinna rahvusvaheline orelifestival. Hommikuni vältaval orelimaratonil antakse seitse kontserti, vahetult tutvustavad kunstitead-

lased Nigulistes asuvaid kunstiväärtsi. 5. augustini kehtval orelifestivalil antakse Tallinnas, Pärnus, Valgas, Rõuges, Kodavere ja lisakul kokku 30 kontserti. **EPL**

SINGER VINGERI TAVATU TÄIENDUS

Singer Vinger esineb täna õhtul Lohusalu sadamas ja homme Tartu hansahoovis klassikaliste pillidega täiendatud koosseisus. Kaheks kontserdiks on ansambelisse kaasatud Tarmo Adson

(viul), Arvo Haasma (viola), Tarvi Jaago (akordion, flööt) ja Ülo Krigul (klahvpillid). Kontserdid toimuvad sarja „Rock-romantika” raames, bänd läheb lavale kell 21. **EPL**

Viljandi folk: sikkude-lammaste piir jookseb mööda Pärimeetrit

Tänavu on folgil mõndagi teisiti. Suure muudatusena ei saa tasuta enam midagi, ka festivalialale pääsemise eest tuleb maksta. Teemaks on meestelaulud ja esinejatest räägib programmipealik Tarmo Noormaa.

Intervjuu

Mart Niineste
muusikatoimetaja

●● **Tavakohaselt puudub folgi kavast see vahvate poplauljatega suur eriprojekt, mida nimetatakse publikumagnetiks. Ott Leplandi ühisprojekt Gjangsta-ga ja Tõnis Mägi Svjata Vatruga on ilmselt midagi muud?**

Festivali teemast lähtudes proovime mehelaulu propageerida kõige veenvamalt ja efektiivsemal moel. Oleme tunnetanud, et Ott Leplandi maneerivaba ja mehelik laulustil sobiks ideaalselt ka rahvalaulude esitamiseks, ja nii me talle ettepaneku tegimegi.

Svjata Vatra solistil Ruslanil ja Tõnis Mäel on lihtsalt vastastikune sümpaatia ja ammu planeeritud midagi koos teha ning ilmselt festivali mastapi arvestades otsustati Viljandis see avalöök teha.

●● **Toorama Mordvast, Black Umfolosi Zimbabwe, Thbilisi Gruusiast. Eesti mehest on vist rohkem tantsulõvi saanud?**

Kui nimetatud kultuurides on meeste populaarne eneseväljendusviis rahvalaulude kooris laulmine, siis meie kultuuris on teisiti. See ei tähenda, et eesti mees ei laula. Laulab küll, aga tihti mitte rahvalaule, vaid näiteks koorimuusikat või laule, mida lääneliku kultuur nime-taks pigem roppudeks. Kuna lavalaudadel meeste poolt rahvalaulude laulmine on niivõrd uus nähtus, võtab lihtsalt natuke aega, et settiksid välja võimsad laulupundid. Tendentsid on muidugi juba vägevad. Vaadake kas või Ütsotsöt, Zetosid või Lauri Õunapuud. Tantsib ta muidugi ka, kui vaja, ja siis nii, et vähe pole.

●● **Välisesinejatest vaatan veel, et Water Tower Bucket Boys võiks vabalt olla ka mõne in-**

die-festivali kavas. On see piirilaiendus pigem publiku rõõmuks või mõttevärskendus meie muusikutele?

Ameerikaga on mõnes mõttes päris raske, kuna piirid popi, indie ja pärimusmuusika vahel võivad olla hägused. Tänapäeva populaarsed muusikastiilid ju suuresti lähtuvadki sealt, saades suuri mõjutusi Aafrika, Euroopa ja isegi indiaanlaste pärimusmuusikast. Keegi vist ei kahtle, et kantri, bluegrass ja old time on Ameerika muusika ühed äratuntavamad žanrid.

Konkreetselt bändi puhul on selge, et nende muusika on elus, tugeva juurikaga ja ilmselt emapiimaga sisse imetud, sest nii traditsioonilisi bluegrass-lugusid kui ka nende-ga samas võtmes tehtud originaalrepertuaari esitatakse sellise veenvuse ja jõuga, et tasub eeskujut võtta.

Aus vastus oleks, et varem tõesti pole sellist žanri festivalil olnud, ning kindlasti loodame publikut rõõmustada, üllatada ja miks mitte pakkuda ka mõttevärskendust meie muusikutele.

●● **Samal ajal on eesti folgiskeene püsiraudvara Oortist Paabli kaudu Zetodeni majas kui mullu ja muiste. Mis teeb ühe eesti etno- või folkansambli festivaliküpsiks, programmi raudvara ja skeene lipulaeva seisusest rääkimata?**

Festivali esinejate valikul on mitu kriteeriumi. Muusika peab olema pärimuslik ja kaasa-kiskuv, esitajad peavad olema veenvad, uskuma sellesse, mida nad teevad – proovime ette kujutada, milliseid tundeid ja arvamusi meie pakutav muusika publikus tekitab. Kui neil tekib mõte, et vau, kui äge, et meil Eestis sellised muusikud on, ja tahaks ise ka oma esivanemate laule-lugusid nii osata, on kõik korras. ●

1

-1- Ülemakstud Rentslihärrad (vasakult Lauri Õunapuu ja Tarmo Noormaa) – folgi lõpuesineja pühapäeval kell 22 A. Le Coqi telgis -2- Black Umfolosi (Zimbabwe) – homme kell 22 Kirsimäe, laupäeval kell 20 Kaevumäe laval -3- Violons Barbares (Prantsusmaa/Mongoolia) – täna kell 22 Kirsimäe, laupäeval kell 24 Kaevumäe laval

Fotod: Hendrik Osula, promo

Näpunäiteid folgilisele

●● **Edelaraudtee paneb Viljandi pärimusmuusikafestivali avapäeval ehk täna käiku Tallinna-Viljandi erirongi. Rong väljub Balti jaamast kell 13.30 ja jõuab sihtkohta kell 16.06. Teel peatub folgiring kõigis Viljandi rongi tavapärastes peatustes.**

●● **Seekord on Viljandis eraldi piiritletud festivaliala ehk Pärimeeter, mille eesmärk on tagada hea festivalikogemus kogu ürituse toimumise ajal. Pärimeetri moodustab Vabaduse väljakult algav ja Kaevumäe juures lõppev maa-ala, mille sisse jääb ka toidutänav ja Roheline lava.**

●● **Tasuta sellest aastast enam festivali territooriumile ei saa, kuid värvate juures on võimalik osta tavapiletist soodsam, kaheeurone ühekordne pääse. Erandiks on alla 12-aastased ja pensionärid, kellelt vastava tun-**

nistuse olemasolul festivalialale sissesäämise eest raha ei küsita.

●● **Kontserdipileteid ja passe saab osta Vabaduse platsil ja Varese silla otsas (Kondase keskuse pool) – neid kahte kohta nimetatakse pääslaks ja need on avatud ööpäev läbi. Teised läbipääsud on nimetatud värvateks. Alal on pileti ostmise võimalus Laidoneri monumendi juures ja I Kirsimäel. Enne kontserdi algust saab pileti lunastada Kultrahoovis ja A. Le Coqi telgis (ööklubi). Kaevumäe kontserdile ostetud pileti või päevapassi ja passiga saab Kaevumäele siseneda ka rippisilla juures.**

●● **Festivalilavade seas on tagasi kultuurimaja hoovi lava. ●● Muutunud on telkla asukoht, see on nüüd Viljandi järve ääres sõudeellingu läheduses aiaga piiratud valvaga muruplatsil.**

2

3

XX VILJANDI PÄRIMUSMUUSIKA FESTIVAL

●● **Täna 29. juulini Viljandis. ●● Tänavu on teemaks meestelaulud. ●● Esinejaid on kokku 16 maalt. ●● Pärle programmist: Water Tower Bucket Boys (USA), Black Umfolosi (Zimbabwe), Thbilisi (Gruusia), Toorama (Mordva),**

meestelaulu öö (eeslauljad: Ando Kiviberg, Raul Talmar, Peeper Volkonski, Lauri Õunapuu, Jaak Tuksam, Margus Põldsepp, Jalmar Vabarna jt) jne.

●● **Täpsem kava ja piletiinfo: www.folk.ee/festival/et/Programm-2012.**

ORAVAD OM-IL

Korraldajatel on probleeme oravatega, kes matavad rannavõrkpalliväljakutele liiva sisse pähkleid. Tööle on võetud inimesed, kes peavad liiva rehade läbi kammima. **Delfi**

TURVAMA TULEB 1200 LISASÕDURIT

Olümpia eel on mängude turvalisus olnud suure tähelepanu all. Varem oli kinnitatud, et mängudel aitavad turvateenistust 3500 sõjaväelast, nüüd liitub neid olemasoleva väega veel 1200.

Olümpiamänge turvav G4S oli varem teatanud, et neil pole nii palju turvateenistujaid, kui alguses sooviti – neil on 5800 inimest, kuid korraldajad sooviksid, et see arv oleks 7000. **ERR**

BECKHAMI SALADUS

Endine Inglismaa jalgpallimeeskonna kapten David Beckham astub üles reedel toimuval olümpiamängude avatseremoonial. Mida ta seal täpselt teeb, hoitakse veel saladuses. **BBC**

Grete Treier: olen hooaja parimas vormis

Päevaleht
Londonis

Telegramm

Aet Süvari
London

Eesti ainuke naisrattur olümpial loodab, et kuum ilm püsib pühapäevani – siis on lihtsam sõita.

Grete Treieri jaoks on pühapäeval Londoni kesklinnast Surreyse Box Hillile ja tagasi südalinna kulgev olümpia maantee sõit teine kord, kui ta saab viie olümpiarõnga all Eestit esindada. Neli aastat tagasi Pekingis vihmasajus lõpetas ta 30. kohal.

Tänavu ei taha Treier ennustama hakata, kas tal õnnestub Pekingi tulemust parandada, kuigi tunneb, et on just praegu selle hooaja parimas vormis. „Midagi ennustada ei tahaks, sest hooaeg on kulgenud üle kivide-kändude,” sõnas Treier eile Londoni olümpiakülas. „Seljaga on ikka probleeme olnud, kõigele lisaks ei saanud Giro d'Italia tänavu kaasa sõita ja pidin selle asemel Prantsusmaal kahel tuuril osalema. Need olid aga teise kategooria tuurid ja seetõttu polnud seal kõiki tippsõitjaid kohal. Kuid tunnen, et üldiselt olen selle hooaja parimas vormis.”

Naisratturite tipptuur Giro jäi Treieril pooleli juba esimesel päeval, kui ta õnnetult kukkus ja selja tohterdamise ajal saateautost kinni hoidmise pärast karmilt diskvalifitseeriti. Õnneks läksid Prantsusmaa sõidud pärast seda paremini, ka seljavalu ei ole viimasel ajal enam tunda andnud. „Tundsin tuuridel sõites ka, et mida päev edasi, seda vähem valu tunnen. Sellise sooja ilmaga nagu praegu tunnen ennast päris hästi, jahedaga annab selg ka rohkem tunda,” ütles Treier.

Kuigi ilmateade lubab pühapäevaks Londonis praegu kestva kuumalaine lõppemist, loodab tema, et soe püsib kauem. „Mulle selline ilm sobib. Kui saan piisavalt juua, siis on väga hea, kui on 30 kraadi. Lihased töötavad mul kuumaga paremini. Kõige

Grete Treier
jalgrattur

Mulle jääb kindlasti meelde, et elame 11. korrusel – vaade staadionile on väga ilus.

tähtsam on, et ei saja, see teeb kohe lihased kangeks. Pekingis juhtus nii. Kahjuks ilma ei saa tellida,” nentis ta.

Eriline olümpiaõhkkond

Treier ja tema treenerist abikaasa Edgari jõudsid olümpiakülla juba esmaspäeval. Olümpiakülas on nad ennast sisse sättinud nn ratturite korteris, kus peale nende elavad veel meeste maanteerattur Rene Mandri, koondise treener

KES VÕIDAB?

Favoriitideks peetakse hollandlasi

Naiste maantee sõidus on suurimad favoriidid Grete Treieri hinnangul tänavu hollandlannad eesotsas Marianne Vosiga. Kuigi maailmameister itaallanna Giorgia Bronzini tuleb samuti starti, on Treieri sõnul just hollandlannadest räägitud kui peamistest kuldmedalipretendentidest. „Isegi itaallannad räägivad, et Hollandi rattur võidab. Tõsi on, et hollandlannad on kõik heas vormis ja ühtlaselt tugevad, ükskõik kes neist on võimeline võitma,” sõnas ta.

Treier ise ei kannaks siiski ka Bronzinit maha. „Ta on kahekordne maailmameister ja mulle tundub, et praegu iga ti heas vormis,” usub Treier.

Treieri sõnul on suurtel koondistel mitu head ratturit, alles sõidu käigus otsustatakse, kelle peale hakatakse mängima. Ainsa eestlasena pole tal aga mingit abi lootat. „Kindlasti oleks hea, kui meil oleks koondises teisi sõitjaid, kes saaks aidata. Kuid eks ka abiline peab olema suhteliselt võrdne, et raskel hetkel sind ikkagi vedada.”

Kuigi Treierit rajal keegi ei aita, saab teda toetada iga eestlane. „Mulle meeldib, kui rahvas on raja ääres kaasa elamas. Kui keegi veel mind nimepidi ergutab, siis on eriti hea!”

Grete Treier ei taha ennustada, kas eelmisel olümpial sõidetud 30. koht saab sel korral alistatud, kui usub,

Toivo Suvi ja mehaanik Ahto Puu. Pekingi olümpiaküla ei oska Treier Londoni olusid võrreldagi. „Need on nii erinevad maad,” ütles ta muia. „Aga kindlasti jääb mulle meelde see, et me elame siin 11. korrusel – see vaade, mis siit avaneb staadionile ja kogu linnale, on ikka väga ilus!”

Olümpiaõhkkond on Treieri arvates eriline. „Suur vahe on, kas oled olümpial või MM-

il. MM-id on mul kõik peas segi, iga aasta käid kuskil erinevas riigis. Lisaks on seal ainult rattasõit, siin on aga kõik spordialad, tekib täitsa eriline fiiling.”

Olümpia rattarajaga pääsevad ratturid esimest tutvust tegema täna, kui Box Hillil toimub ametlik treening. Seni on Treier tuttav ainult raja profiiliga. „Ma ei oska öelda, kui järsk see mägi seal on – mul-

le sobivad pigem lauged tõusud,” ütles ta.

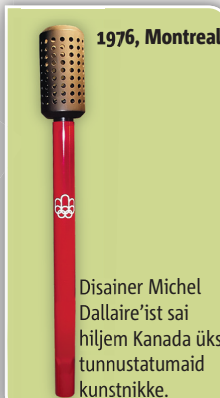
Sekeldused turvakontrollis

Trenni on meie naisrattur Londonis juba ka teinud ja esimesed sekeldused turvameestega seetõttu üle elanud. „Meid viidi bussiga 40 minuti sõidu kaugusele treeningupaika, seal oli üks 15-kilomeetrine ring, mida võis sõita nii palju, kui soovisid. Tagasi tulles

SUVEOLÜMPIA TÕRVIKU ARENG LONDONIST LONDONINI

Esimest korda tõusis olümpiatule tõrvik au sisse 1936. aasta Berliini olümpiamängudel. Teise maailmasõja järel, kui London esimesed mängud korraldas, otsustati tekitada tõrvikujooksust traditsioon.

Koostanud:
Kristi Kirsberg

ROOTSLASED KAALUVAD OMA SPORTLASI

Rootsi käsipallikoondis kaalub olümpia ajal oma mängijaid iga päeva lõpus. Sellega soovitakse tagada, et sportlased ei võtaks kaalus juurde. Olümpiakülas on palju hõrgutavaid ahvatlusi, res-

toranid on alati avatud ja söömine-joomine tasuta. Näiteks võttis üks koondise mängijatest Peter Gentzel 2000. aastal Sydney olümpiamängude ajal koguni kaheksa kilo juurde. **HS**

EESTILE KULD JA HÕBE

Londoni olümpiamängude eel prognoosis Ameerika uudisteagentuur Associated Press (AP), et Eesti koondis saab mängudelt kaks medalit: Nikolai Novosjolov kulla ja Gerd Kanter hõbeda. **Delfi**

ESIMENE LAHING PEETUD

Kaks päeva enne Londoni suveolümpiamängude avatseremooniati pandi juba pall mängu naiste jalgpalliturniiril. Avamängus Cardiffis alistas Suurbritannia naiskond Uus-Meremaa 1 : 0. **Delfi**

KORVPALLIVÕIT USA-LE

Sõprusmängus kohtusid Pekingi olümpiamängude kaks paremat korvpallikoondist, USA ja Hispaania, 100 : 78 võitis USA. Olümpiat alustab USA Prantsusmaaga, Hispaania Hiinaga. **Delfi**

et on praegu väga heas hoos.

Foto: Aet Süvari

olid ratturid ühes bussis, rattad aga teises. Mõtlesime, et saame rattad ka kohe naastes kätte, aga neid ei tulnud ega tulnud. Need läbisid turvakontrolli kuskil mujal ja seetõttu toodi need meile alles viie-kuue tunni pärast kätte. Eks turva pidi kontrollima, ega sinna rataste sisse midagi kuskil pandud pole. Tundub naljakas, aga samas on endal ka nii turvalisem, kui tead, et

kõik on karmi kontrolli all,” kirjeldas ta.

Pärast sõitu loodab Treier ise natuke Londoni linna näha ja ka mõnda võistlust vaatama jõuda. „Kergejõustik on huvitav, aga seda tahavad muidugi kõik näha, ei tea, kas õnnestub piletit saada,” nentis ta.

Londonist lendab Treier 2. või 3. augustil edasi Prantsusmaale, kus ootab ees juba uus, üheksapäevane tuur. **•**

Olümpial küsitakse vee eest hingehinda

Hinnad

Olümpiamängud ei hiilga just eriti odavate hindadega. Kui London on nagnii tuntud kui üks maailma kallemaid linnu, siis olümpia ajal on hinnad päris soolased. Näiteks peab tavalise pooleliitrise veepudeli eest välja käima lausa 1,05 naela ehk umbes 1,35 eurot! Tavalisest poest või kioskist ostes maksab pooleliitrine veepudel aga vaid 50 penni.

Oma vett kaasa tuua ei ole samuti lubatud, kuigi korraldajad lohutavad, et teatud kohtades on joogiveekraanid, kust vett võib võtta ja lausa pudelissegi lasta, kui oma pudel on kaasas.

Suure summa peavad vee eest maksma ka ajakirjanikud ja see on rahvusvahelise spordiajakirjanike liidu liikmetes põhjustanud pahameelt – Ateenas ja Pekingis oli vesi tasuta. **•**

NÄITED HINDADEST

Joogid

Vesi, 0,5 l pudel – 1,05 naela (1,35 eurot)

Karastusjoogid – 1,60 naela (2,04 eurot)

Õuna- ja apelsinimahl – 2,10 naela (2,68 eurot)

Õlu, 330 ml – 2,75 (3,51 eurot)

Vein, 18,75 cl – 4,75 (6,06 eurot)

McDonald's

Juustuburger – 0,99 naela (1,27 eurot)

Big Maci burger – 2,69 naela (3,43 eurot)

Big Maci eine – 4,29 naela (5,48 eurot)

Sümboolikaga suveniirid

Maskott – 15 naela (19,15 eurot)

Saunalina – 20 naela (25,55 eurot)

Kruus – 8 naela (10,20 eurot)

T-särk – 25 naela (32 eurot)

Nokamüts – 12 naela (15,3 eurot)

Britid ootavad sõjakirve maha matnud Wigginsilt ja Cavendishilt kullasadu

Telegramm

Aet Süvari

London

Bradley Wiggins edu vaimustab tervet Suurbritanniat – medalit loodetakse nii talle kui ka Mark Cavendishile.

Briti ratturitele pole olümpia jaoks paremat aega kui tänavune juuli lõpp ja augusti algus. Vaid nädalapäevad tagasi tegi Briti jalgrattur Bradley Wiggins Tour de France'il ajalugu, saades läbi aegade esimeseks britiks, kes on suutnud selle kuulsa velotuuri võita. Tuuri lõpupäeval Champs-Élysées'l kirjutas end ajalukku veel teinegi kuulus Briti rattur, Mark Cavendish, kellest sai esimene mees, kes on suutnud tuuri viimase etapil neli aastat järjest triumfeerida.

Pole vist vaja öelda, kui kõrgele see on tõstnud kõigi brittide olümpiaootused just nende kahe ratturi suhtes, ja kui lisada siia veel 11-kordne maailmameister ja neljakordne olümpiavõitja trekirattur Chris Hoy, siis võib julgelt väita, et brite on tabanud rattahullus.

Kui neli aastat tagasi Pekingis võistles Wiggins kaasa trekisõidus, kus ta ka kaks korda võitis, siis tänavu stardib ta nii meeste maanteeõidus kui ka eraldistardis.

Laupäeval Londoni kesklinna uhkel Malli bulvaril stardi ja finiši saavas meeste maanteeõidus on Wiggins eesmärk aidata eelkõige Cavendishi. Valitsev maanteeõidu maailmameister pole seni olümpiamedalit võitnud ja tal on veel küllalt valusalt mee-

Bradley Wiggins (vasakul) lubab vana sõbra Mark Cavendishi olümpiavõiduni aidata.

Foto:Reuters/Scanpix

les nelja aasta tagused Pekingi mängud, kus ta koos Wigginsiga ühe suursoosikuna põrus ja üheksanda koha sai, jäädes nii ainsaks Briti trekiratturiks Pekingis, kes naasis kodumaa le medalita. Pärast seda ei rääkinud Cavendish ja Wiggins mitu kuud ühtki sõna.

Aitavad teineteist

Kuid nüüd on need mured ununenud ja vanad tuttavad oma sõprust uuendanud. Prantsuse velotuuril aitas Cavendish

Wiggins omakorda tahab nüüd aidata Cavendishil olümpial võidutseda. „See on Marki peacesmärk sellel aastal – ta on selles suhtes olnud üsna avameelne. Aitan teda, nagu saan,” lubas ta.

Wiggins ise püüab kolmapäeval eraldistardis kulda võita – see oleks talle neljas olümpiakuld peale Ateena ja Pekingi trekimedalite ning kokku seitsmes olümpiamedal.

Britid pole muide ainsad, kes Wigginsil Prantsuse velotuuri edust end tiivustatuna tunnevad. Pärast tuurivõitu avaldasid Wiggins Austaalia sugulased lootust, et Bradley uus kuulsus annab hoogu juurde tema isa Gary, samuti

ti endise profist trekiratturi surma juurdlusele. 2008. aastal ta suri Sydneys ja juurdlus näitas, et enne surma oli teda pektstud. Süüdistust siiski kellelegi ei esitatud ja nüüd loodab tema õde, et meediahuvi, mis Bradley Wigginsit pärast tuurivõitu saadab, aitab kaasa ka juurdluse taaskäivitamisele. **•**

Pekingis Cavendish põrus ja pärast seda ei rääkinud nad Wigginsiga mitu kuud.

ennastsalgavalt tiimikaaslast Wigginsit ja see ei jõudnud teda ära kiita. „Ta on minu võidule väga pühendunud,” rääkis Wiggins Briti ajakirjanikele tuuri ajal. „Ta on väga hea sõber. Neil viimasel kahel ja poolel nädalal on ta olnud absoluutselt fantastiline. Ta on tõeline tšempion ja härrasmees.”

 1980, Moskva Alla 700 grammi kaalunud tõrvik on ilmselt läbi aegade kergeim. Tõrviku disainis Boriss Tuškin, kes töötas selle kallal kaks aastat.	 1984, Los Angeles Korraldajad müüsid tõrvikukandmise võimalust 3000 dollarit kilomeetri eest, mis mõistagi ei käinud kokku olümpia-aadetega ning klassikalist teekonda ei läbitudki.	 1988, Sõul Kauni kuldse läikega tõrviku käepide oli nahast.	 1992, Barcelona 599 tulekandmise etappi sõideti rattaga.	 1996, Atlanta Tegemist oli ühe raskeima olümpiatõrvikuga, mis kaalus 1,6 kilo.	 2000, Sydney Kolmeosaline tõrvik sümboliseeris vett, maad ja tuld.	 2004, Ateena Esimest korda jõudis olümpiatuli Aafrikasse ja Ladina-Ameerikasse.	 2008, Peking Tõrvik oli 72 sentimeetrit kõrge ja kaalus 985 grammi. Tehtud oli see taaskasutatavast materjalist, sest mängude üks märksõna oli „roheline olümpia”.	 2012, London Olümpiatule tõrviku idee-konkursi võitsid Londoni disaineri Edward Barber ja Jay Osgerby. Tõrvik kaalub 1 kilo ja on 80 cm kõrge.
---	---	--	---	--	---	--	---	---

Eesti vabatahtlik kontrollib olümpial akrediteeringuid

Intervjuu

Merle Must
merle.must@epl.ee

Eesti neu Külli Vunk on üks 70 000-st Londoni OM-i vabatahtlikust. Eesti Päevaleht uuris, millised on tema ülesanded.

●●**Küllil, kuidas sa olümpiamängudele vabatahtlikuks sattusid?**

Sattusin internetis juhuslikult reklaamile „Do you want to be a Games Maker?“ („Kas sa tahad olla mängude tegija“ – toim) koos London 2012 logo-ga. Klikk klikki järel avastasin ja uurisin vabatahtlike programmi ning mida kaugemale jõudsin, seda kiiremini hakkas süda lööma. Andsin endale paar päeva aega, et olukord reaalselt läbi mõelda, ja saatsingi oma avalduse 2010. aasta septembris teele. Pidin ootama umbes pool aastat, et intervjuule aeg saada, sest soovijaid oli kuuekohaline arv.

Eelmise aasta novembris leidsin aga postkastist kinnituse, et olen valitud vabatahtlikuks ja saanud Heathrow' lennujaama transpordimeeskonda. Ega ma poleks vist osanud oma õpitavat eriala, logistikat, arvestades paremat pakkumist tahtagi!

●●**Mida pidid tegema enne olümpiamängude algust?**

Mängude jaoks pidid kõik 70 000 vabatahtlikku läbi-ma orientatsiooni-, tegevuskoha- ja positsioonitreeningu. Minu oskused said viimase lihv- vi esimese vahetuse ajal.

Maandusin Londonis 8. juulil, akrediteerimine oli järgmisel päeval ja kohal olen kokku kaks kuud.

●●**Mis tööülesanded on sul transpordimeeskonna vabatahtlikuna?**

Nüüdseks olen läbinud kõik oma treeningud, teinud näda- la jagu vahetusi neljandas ja viiendas terminalis ning minu

unistus olümpiast osa võtta on täitumas. Minu otseste ülesannete alla kuulub klientide – sportlaste, kohtunike, ajakirjanike, ametnike, sponsorite – akrediteeringu aktiveerimine ja kontrollimine. Ma teen ka kindlaks, millist transpordiva- hendit kasutades nad oma siht- kohta jõuavad, tellin ja regist- reerin busse või autosid ning eskordin kliente transpordiva- hendini meedia vahelesegami- seta. Samuti loen bussides ole- vaid reisijaid üle ja vajaduse korral abistan inimesi.

●●**Millised on sinu senised muljed olümpiamängudest?**

Esimesed tõomuljed on posi- tiivsed. Olen alati armastanud lennujaamades olla, nüüd on mul vorm seljas ja saan iga ekslevat silmapaari aidata. Päris lahe on ka oma kaardi- ga ringi käia, personali ruumi- des ringi liikuda ja seal koh- vi juua. Lisaks on iga minu kaastööline omaette värvikas persoon. Loomulikult ei saa mainimata jätta ka kõiki neid sportlasi, kellega juba kohtu- nud olen!

●●**Kellega koos sa töötad?**

Ühe vahetuse ajal on kohal umbes 12 vabatahtlikku, kel- lest enamik on kohalikud pen- sionieas inglased, ent olen kohanud ka inimesi Austra- liast, Saksamaalt, Prantsus- maalt, Peruu, Nigeeriast, Hispaaniast ja kõige eksooti- lisema riigina ka Tansaaniast. Oleme läbinud keeletesti ja intervjuu, nii et keelebarjääri

Küllil Vunk
vabatahtlik OM-il

Andsin endale paar päeva aega, et olukord läbi mõel- da, ja saatsin avalduse teele.

probleemi pole, pigem män- gib rolli töökus.

●●**Milliseid kogemusi loodad vabatahtlikuna saada?**

Võtan siit kaasa kõikehõlma- vaid oskusi. Näiteks arutlesime ühel päeval peaaegu kaks tun- di klienti oodates automaatse- te liftide sageduse üle, leidsi- me nende vead ja head küljed ning üritasime leida matemaat- lilit loogikat.

Küllil Vunk (paremal) koos teiste Londoni olümpiamängude vabatahtlikega

Foto: erakogu

PANE TÄHELE

Vabatahtlikud Londonis

●● Kuidas kutsutakse: Games Makers (mängude tegijad – toim)

●● Kandidaate: 240 000

●● Välja valiti: 70 000

●● Vanusepiirang: 16–18-aas- tasele oli lausa omaette prog- ramm, mille käigus valiti välja 2000 vabatahtlikku.

●● Ülesanded: külaliste tervi- tamine, sportlaste transporti- mine ja juhendamine, võist- luspaiakades kohtade näitami- ne, hotellides info jagamine. Lisaks on tehniline tiim, kelle ülesanne on tulemused võima- likult korrektselt ning kiiresti välja printida ja üles panna.

Hoian pöidlal peos, või nagu siin kombeks, sõrmed ristis, et saaksin siin veedetud aja õpingute jaoks praktikana kirja panna. Ka on päris kena oma CV-sse kirjutada, et olen töötanud olümpiamängude jaoks. Oleksin edaspidigi hea meelega olümpiamängudel vabatahtlik!

●●**Kuidas kavatsed ise Londonis olles olümpiamänge jälgida?**

Kahjuks on olümpiamängude piletid väga krõbedate hinda- dega, seega pean leppima rat- tasõidu ja maratoniga, kõiki teisi alasid saan jälgida telepil- dis. Tean, et iga päev pannak- se müüki ka teatud kogus uusi pileteid, seega hoian neil aktiiv- selt silma peal. Ehk õnnestub mul saada hea tehing.

●●**Mida kavatsed vabal ajal et- te võtta?**

London on ju suur ja lai ning vaatamisväärsusi küllaga.

Olen planeerinud oma vaba- del päevadel linnast välja sõi- ta ja külastada paari vana tut- tavat, kellega koos Austraalias tööl olles aega veetsin. Loo- dan, et ka ilm paraneb ja saan natukene suve nautida.

●●**Milline on sinu suhe spordiga?**

Sport on mulle alati väga süda- melähedane olnud! Ema oli kogu minu põhikooliaja keha- lise kasvatuse õpetaja ning see tähendas automaatselt, et kuu- lusin igasse võistkonda. Mu kasuisa on siiani tegevspordi- lane, treener ja õppejõud. Ka mängisin aktiivselt keskkoo- li lõpuni korvpalli. Maastiku- jooks on mu isiklik lemmik ja Pala suusarajad on kodus olles kohe ukse ees! Reisimise tõttu olen kõikidest vanadest harju- mustest veidi kaugeks jäänud, ent hoian Eesti sportlaste tege- mistel ikka silma peal. ●

LÜHIDALT

Zoppi mäng katkestati

Eesti esimeestennist Jürgen Zopp (ATP 80.) kohtus eile Austrias Kitzb- üheli 350 000-eurose auhinnafo- ndiga turniiri teises ringis ameerik- lase Wayne Odesnikiga (ATP 148.). Meeste kohtumine jäi aga kah- juks vihma tõttu pooleli seisul 7 : 5, 5 : 7, 0 : 3.

Pooleli jäänud matši võitja läheb veerandfinaalis vastamisi kolmanda asetusega hollandla- se Robin Haase (ATP 42) või kva- lifikatsiooniturniiri abil põhitabe- lisse pääsenud austerlase Philipp Oswaldiga (ATP 242). **Delfi**

Risto Lepp siirdub Luksemburgi

Eesti käsipallikoondise pikaage- ne mängujuht Risto Lepp siir- dub Luksemburgi meistermees- konda Dudelange. „Paar hooae- ga tagasi olin Saksamaal mängi- des silma jäänud tänavu Dude- lange treeneriks nimetatud poo- lakale Andre Gulbickile, kes oli aastaid 2. Bundesliga klubi Saar- louis peatreener. Mul oli hea pak- kumine veel Rumeeniast, kuid Luk-semburgi kasuks rääkis võimalus välismaal õpinguid jätkata,“ rää- kis Lepp. Dudelange osaleb peale Luksemburgi liiga EHF-karikasar- jas ning Beneluxi liigas, kus män- givad ka Belgia ja Hollandi pare- mad klubid. **EPL**

Narva Transi mäng Vene meistriga

Narva Trans kohtus eile sõprus- mängus Venemaa parima mees- konnaga Peterburi Zeniti ja kaotas 1 : 3. Idanaabrite valitsev meister alustas koduliigat pühapäeval 2 : 0 võiduga meie Konstantin Vassiljevi klubi Permi Amkari üle ja võõrus- tab laupäeval Moskva Dünamot. Transil seisab ühehomme ees kodu- mäng FC Viljandiga.

Eesti meister FC Flora kohtus aga Meistrite liiga teise eelringi korduskohtumises FC Baseliga ja kaotas 0 : 3, kahe mängu kokku- võttes pääses edasi Šveitsi klubi 5 : 0 eduga. **Delfi**

Täna Delfi Spordis:
lood, pildid ja videod olümpialinnast

ANDRES PUTTING
jäädvustab pildis ja videos olümpiaelu ja -melu.

AET SÜVARI
jätb kolmeks nädalaks jalgpalli ja pühendub olümpiaspordile.

Kõige põhjalikumad reportaažid, intervjuud ja fotogaleriid olümpia- mängudest leiad Päevalehe digilehest!

Vaata parimaid olümpiaudiseid: **ajaleht.epl.ee!**

Kui Sa pole digilehega enne tutvunud, saad seda teha **kaks nädalat tasuta!**

FORUM CINEMAS TOOB TEIENI:

The Metropolitan Opera

HD LIVE
ENCORE

Suvehooaeg 2012

Richard Strauss

Roosikavaler

1.august 2012 kell 20:00

Kinodes Coca-Cola Plaza (Tallinn)
Forum Cinemas Astri (Narva)
ja Ekraan (Tartu)

PILETID JUBA MÜÜGIL!

Lisainfo: www.forumcinemas.ee/suveooper

JUST NAGU FILMIS

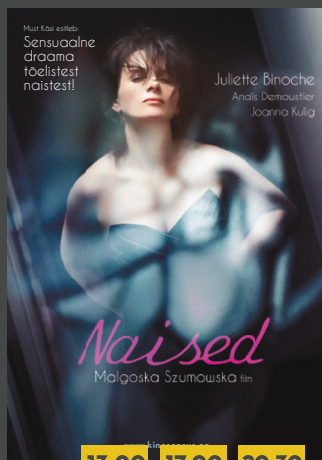
Renée Fleming ooperis „Roosikavaler“

TÄNA KINOS ARTIS:

ARTIS
KUNST ON KINOSEUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNIONVäärivad
kinohommikud2 päeva
New Yorgis

Iga 5. seanss TASUTA!

11:00

13:00 17:00 20:30

18:30

26.07	2 päeva New Yorgis	11:00 14:30
	Pulkson on hädas - eesti keeles	11:30 13:00 16:30
	Naised	13:00 17:00 20:30

Onupojad	15:00 19:30 21:30
Briti veinikino: Longoni jõgi	18:30

www.kino.ee | Estonia pst. 9, Tallinn | Solarise keskus | Tel. 663 1380www.kinosoprus.ee | Vana-Posti 8, Tallinn | Tel. 644 1919

TÄNA KINOS SÕPRUS:

16:30 18:30

26.07	Naised	16:30 18:30
	Hoorade hiilgus	20:30

Vaata kino Sõprus nädalakava www.kinosoprus.ee

Katusekino suurim sõber **Carlsberg** Katusekino sõber **elisa** **PÖFF**

KATUSE KINO VIRU KESKUSE KATUSETERRASSIL

TÄNA
VÄRSKE FILM

Elite Squad 2
Jose Padilha
2010/115min

HOMME

Reserveeritud
London 2012
Olümpiamängude aväritus

PILETID EELMÜÜGIST: Piletilevist või katusekino.ee
Osta pilet eelmüügist vihmakindlatele soojendusega terrassidele.
KOHAPEAL: pool saalist tuleb müüki alati enne seanssi Katusekino.

KATUSEKINO.EE

Seansside algus orienteeruvalt kell 23.00.

Avatud E-R 12-02, L-P 17-02

Meediapartnerid: **Eesti Ekspress**, **Eesti Päevaleht**, **Uude**

Partner: **viru**, www.poff.ee

KIVASTIK KOMISSAROV VAHTRE-TOOL KONOVALOV

VIIMANE DRACULA

Osades:

Andres LEPIK, Marko MÄESAAR, Aarne SORO (Ugala),
Margus JAANOVITS (Vanemuine), Mariika PALM (TÜ VKA),
Jaanika TAMMARU (TÜ VKA), Karl Edgar TAMMI (TÜ VKA) jt

Tartus ATHENA KESKUSES
3., 5., 16., 17., 18., 22., 23., 24., 25. augustil kell 20

PILETID Piletilevis ja Piletimaailmas
samal päeval kallimad

TRIDENS KUKU 1182 Ekspress Hotline BALTMAN

MUINASLUGU MUUSIKAS

Jassi Zahharov
Maria Listra

Klaveril Margus Kappel

KAUNIMAD LAULUD RAIMOND VALGRELT

MUINASLUGU MUUSIKAS (DUETT). SINILIND. VEEL VIIVUKS JÄÄ. SU SILMIST NÄEN VAID UND. PEAGI SAABUN TAGASI SU JUURDE. KONTSERDIL KÕLAVAD VEEL TEISED KAUNID LAULULUD. SUVEÖÖ. ROOMA KTIARR. NII ALGAS SEE KÕIK (DUETT). SULE KÕIK NÜÜD ÜTLEN (DUETT). O SOLE MID. SOLVEIGI LAUL. PÄIKESENAER. VÕTA MIND KAASA. MAAILM SAMME TÄIS J.T.

T 24. juuli - Türi Kultuurimaja sisehoov, kell 20.00
K 25. juuli - Tartu Salemi kirik, kell 20.00
N 26. juuli - Tõrva kirik-kammersaal, kell 20.00
R 27. juuli - Tallinn, Viimsi Rannarahva Muuseumi hoovis, kell 20.00
L 28. juuli - Keila laululava, kell 20.00

www.kontsert.ee

!!!! Eesti Kontsert

N 26. juuli kell 21.59–04.59
Niguliste
Praeludium: SUUR ORELIOÖ
NIGULISTES
Seitse kontserti orelil ja solistidega

R 27. juuli kell 17
Tallinna Toomkirik
Tallinna XXVI orelifestivali
avatseremoonia
R 27. juuli kell 19.30
Niguliste kiriku torn
Avakutsung: Niguliste torni
trompetid

Info tel Tallinnas 614 7760, Tartus 737 7537,
Pärnus 445 5800, Jõhvis 33 42 000, www.concert.ee

TALLINNA LINNATEATER

Tõde ja õigus. Teine osa
10., 11., 13., 14., 24., 25.
augustil 18.00

Homme näeme
22., 23. augustil 19.00

Keti lõpp
4., 5. septembril 19.00

Kassa: 66 50 800
www.linnateater.ee

Kuulutuste tellimine!
kuulutus.epl.ee

Vali rubriik, kirjuta tekst
ja maksa ühes kohas

Eesti poksija Londoni olümpial?!

» Metsälehti 150

Eesti olümpiasangari traagiline saatus

Töökaaslased
Advokaadibüroost
Sirel & Partnerid

Hüvastijätt 27. juulil kl 11
Metsakalmistu kabelis

TELEVISIOON

ETV

07.40 Väike maja preerias

08.25 Ajavaod: Ajalugu mängides (ETV 2010)

08.55 Gilmore'i tüdrukud, 11/22

09.35 Oru valitseja (Inglise 2002)*

10.30 Londoni olümpia – üllatuste ootel (Suurbritannia 2011)*

11.15 Inimkeha – imeline maailm meis endas, 3/4: Aju (Suurbritannia 2011)*

12.10 Minuscule

12.15 Teeliste kirikud: Pärnu (Eesti 2011)*

12.45 Niimuudu om, 8/10: Torupill*

13.05 Üks tegu: Heinategu (Eesti 2007)

13.15 Kammertoon, 5: Eda ja Raivo Peäske (Kammertoon, Eesti 1997)

13.45 Täheleav: Igor Volke (ETV 2012)

15.00 Vanad ja kobedad: Ennustajad (Eesti 2001)*

15.30 Väike maja preerias (USA 1975)*

16.15 Gilmore'i tüdrukud, 11/22*

17.00 Aktuaalne kaamera

17.10 Eesti mäng*

17.40 Südameasi (Inglise 2002)

18.30 Aktuaalne kaamera

18.45 Sport ilma piirideta (Suurbritannia 2012)

19.10 Oru valitseja (Inglise 2002)

20.00 Minu pere (Inglise 2010)

20.30 ENSV: „Suusad ju“ (Eesti 2012)

21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm. Sport

21.30 Eesti mäng

22.00 Riigimehed, 3/8: Seenioride eine (ETV 2010)

22.30 Roki seitse lainet, 4/7: Heavy metal (Suurbritannia 2007)

23.20 Südameasi (Inglise 2002)*

00.10 Ajalik ja ajatu: Maailma usundid. Judaism, 2 (Eesti 2008)

00.35 Luuletus: Asko Künnap. Ma soovin seekord väga täpselt (ETV 2009)

00.44 ERR-i uudised

KANAL 2

06.00 Punased roosid*, 301/400

06.45 Ookeanitüdruku seiklused: Suurim ja sügavaim lõhestik

07.10 Metsik hõbetäkk: Kütid lähevad koju

07.35 Täitsa tavaline Andy

08.00 Suve reporter*

09.00 Ettevaatust inglisa*, 103/194

10.00 Talisman*, 23/100

11.00 Kodus ja võõrsil*, 5292

11.30 Suur lotokolmapäev*

12.30 Rääkimata lugu

13.00 Knight Rider: Kiirusedemonid

14.00 Pärapõrgu perekond: Mähkmelugu

14.30 Südametukse, 215/255

15.30 Punased roosid, 302/400

16.30 Talisman, 24/100

17.30 Ettevaatust inglisa, 104/194

18.30 Kodus ja võõrsil, 5293

19.00 Pilvede all

20.00 Galileo

21.00 Suve reporter

22.00 Kaks kanget Venemaal

23.00 Dexter: Laibad maanteel

00.05 Spawn (USA 1997). R: Mark A.Z. Dippé. O: Michael Jai White, Martin Sheen. Efektne ulmemärul eriväljaõppega agendist, kes sölmib saatanaiga lepingu.

01.50 Seksi õppetunnid*

02.40 Knight Rider*: Kiirusedemonid

03.25 Suve reporter*

04.15 Skisofreenik-gorilla (La cura del gorilla, Itaalia 2006)

TV3

06.15 Bakugan

06.40 Chuggington

06.55 Chuggington

07.05 Bakugan*

07.30 Simpsonid 8, 16: Vend teisest seriaalist

07.55 Kirglik süda, 85*

08.50 Selline on elu!*

09.50 Elu keset linna, 18*

10.20 Vaprad ja ilusad, 6269*

10.45 TopShop

11.10 Simpsonid: Vend teisest seriaalist*

11.40 Õhtusöök viiele: parimad palad

12.10 Seaduse nimel 3, 1: Vale mees

13.05 Sündmus, 9: Maailm su käeulatuses*

14.00 Kättemaksukontor 4, 1: Neli tislérit*

15.00 Vaprad ja ilusad, 6270

15.25 Selline on elu!: Poja pärast otsin oma ema

16.25 Kirglik süda, 86

17.25 Selgelnägijate tuleproov 4, 9*

18.30 Elu keset linna, 19

19.00 Seitsmesed suvesadamas

19.30 Kättemaksukontor 4, 5: Kuidas vähendada mehe intelligentsi?

20.30 Selgelnägijate tuleproov 4, 10

21.30 Vale jälgedel 3, 9: Lustimaja

22.30 KINO3: Kiirus (Speed, USA 1994). Märul. R: Jan De Bont. O: Keanu Reeves, Dennis Hopper, Sandra Bullock, Jeff Daniels, Joe Morton

00.45 Californication 4, 9: Järjekordne täiuslik päev

01.15 Euroopa Pokkeriturnee

02.10 Päästjad 5, 9: Sula

02.53 TV3play.ee uudised

02.55 Kinominutid

03.20 Seitsmesed suvesadamas

03.45 Kalevi naised, 24

04.15 Õhtusöök viiele

05.00 Seitsmesed suvesadamas

05.25 Selline on elu!*

ETV2, KANAL 11, TV6, KANAL 12

ETV2

07.30 LE. Pailapsiin, 6/11 (ETV 1985)*

08.00 Väike Nicolas* **08.15** Pritsimees Saamuel*

08.25 Ajakompass: Inkade impeerium (Kanada 2009)*

08.45 Peresari Loodusetark (Eesti 2012)

09.25 Carla Bruni tee (Voix de Carla, Prantsusmaa 2010)

10.20 ERR-i uudised

16.50 Lõngakera (ETV 1992)

17.10 Loodusteaduste ajalugu, 5/6: Mis on elu saladus? (History of Science, Inglise 2010)*

18.00 Tule õuel, 9/16 (Eesti 2012)

18.30 Väike Nicolas

18.45 Aisopose teater

18.55 Garth ja Bev

19.05 Kuulsad muinaslood

19.10 Konn ja sõbrad

19.20 AK (viipekeeles)

19.30 AK (vene keeles)

19.45 Kalailm, 8/29

20.15 Dokfilm Pudelivesi (Tapped, USA 2009)

21.05 Eesti dokk Vana aja asjad: Arstiabi ja tervis (Eesti 2004)

21.20 Teater laulab: Jaak ja Mart Johanson (ETV 1996)

21.30 Spioonid: Venelane (Spooks, Inglise 2005)

22.25 George Gently: Gently veres (Suurbritannia 2009)

23.55 Eesti TOP 7*

00.34 ERR-i uudised

Kanal 11

06.15 Armastus või raha, 64

07.00 Heartland*

07.45 Südametukse, 214

08.40

TV6

06.00 Hommikuraadio

09.00 Seitsmesed suvesadamas

09.30 Elu keset linna 1, 35*

10.00 Kohver 1, 7

11.00 Aumehed (Men of Honor, USA 2000)

13.30 Elu keset linna 1, 36

14.00 Farscape – kosmoses kaotsis 2, 40

15.00 Kohver 1, 7*

16.00 Rendiisa, 8. Gina

16.30 Kummituslinna vangid, 2*

17.30 NCIS: Kriminalistid 3, 59. Pettus

18.30 Simpsonid 19, 4*

19.00 Futurama 4, 5

19.30 Perepea 3,

Kanal 12

07.00 Suve reporter

07.55 Kahevõitlus*

08.25 Tuvikesed*

08.50 Krimi*

09.15 Rannavalve*

10.05 Jututuba

12.20 Välismaalane* (The Foreigner, USA 2003)

14.00 Külmavere-liselt*

14.50 Rannavalve

15.40 MacGyver*

16.35 Walker – Texase korralvalvur*

17.25 Maailma kõige hämmastavamad videod*

18.15 MacGyver

19.10 Walker – Texase korralvalvur

20.00 Kahevõitlus

20.30 Kahevõitlus

21.00 Ekstreemkalapüük

Robson Greeniga: Kuuba

22.00 USA jalgpalli kõrgliiga otseülekanne*: OTSE! Erimäng – MLS Allstars – Chelsea FC

00.00 Tuvikesed

00.30 Maailma kõige hämmastavamad videod

01.20 Night Chat

05.00 Postimees.ee

HOROSKOOP

JÄÄR Kipud enda võimeid ja võimalusi üle hindama. Võtad ehk liiga palju ette ja hiljem oled ajapuuduses.

SÕNN Kodu, mineviku, perekonna ja harjumustega seostuv tuleb nüüd rohkem esile, samuti patrio-tism ja kodumaa-armastus.

KAKSIKUD Kui tahad edu saa-vutada, siis loo enda jaoks mingi kujund või mudel, mida silme ees hoides suudad paremini püstita-tud ülesandega toime tulla.

VÄHK Õhus on palju meeleolusid, mida sa tundliku antennina ka vastu võtad. Siiski on võimalik, et su antenn lähleb valele laineepik-kusele.

LÕVI Paljud suhted arenevad kiires tempos edasi. Keegi võib teha huvitava ettepaneku või tõmma-takse sind kellegi teise tegemis-tesse. Ajupesuvõimalus.

NEITSI Hoia tagaplaanile ja ära võta ette midagi, millega sa pole varem kokku puutunud. Lõpeta poolikud tööd, uute alustamisega oota veidi.

KAALUD Täna tekkinud suhted ja saavutatud kokkulepped võivad tulevikus olla igati kasulikud. Näed asju laiahaardeliselt, seega oskad tingimusi enda kasuks pöörata.

SKORPION Sinu isikupära tuleb täna hästi esile. See on garantiiks, et suudad oma soovid teistele selgeks teha. Sulle on nüüd omane võimendada nii halba kui ka head.

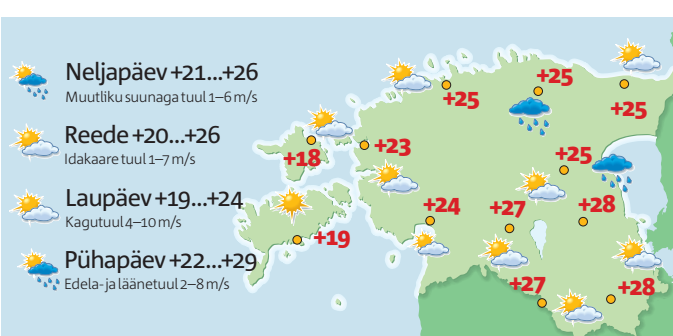
AMBUR Vajad tavalisest rohkem üksindust – olukordi, kus alatead-vus saab sinuga rääkida. Kui tut-vud uue inimesega, areneb sellest suhtest kummaline vahekord.

KALJUKITS Valitsevad seisud annavad sulle võimaluse oma mõt-teid teistele paremini selgitada. Õeldu jõuab hästi kohale – eriti kui varem on olnud arusaamatusi. Energiat saad kõigest uuest.

VEEVALAJA Fookuses on sinu sotsiaalne roll, vastutused ja kohustused teiste ees. Seega pane rõhku tööle, sest praegu saab iga higipiisk väärtiselt tasutud.

KALAD Siplied detailide tihnikus ja see asjaolu võib sind päris närvi ajada. Pead oma tempot tõstma, mis sulle põrmugi ei meeldi. Siiski on vahel vaja end tagant sundida.

ILM

RISTSÕNA

	POOL- VÄÄRSKIV	TOSIN	MERE- ROOVLITUTAR	SOL-DIEES	JÄRV ABHAASIAS	MEHENIMI	OLÜMPIA- PROKIS	ETV VETE- KAN - KALLASMA	TAIME OGA
	OSMIUM	PLUSS KAKS	REEDE	TOBUKE	EEKKODA	SABAKUUB	TOOLI SELIATUGI OPUS	INDIA OSARIK	TREENING
TÄHEMÄNG									
P NAABER									
VEEKOGU									
RIIK AASIAS									
VETRUV									
RAADIUM									
KANA- POEG									
VÖRGU ÄÄREPAEL									
LAUSE OSA									
SUURTÜK- ALLUS									
MAITSE- KOOGLI ERAKONN EESTIMAA ROHELISED									
POSTITÖLD									
...-MAIL									
OSATÄHT									
PÜHAPILT									
RÖHT- KAEVEOOS									
POOLA HARRA									

ERKKI KÕLU PÄEVAANEKDODID

•• Venemaa president Vladimir Putin küsib Roman Abramovitšilt: „Roma, ma ei saa enam hästi naistega hakkama. Äkki sa tead mingit head vahendit, noh, nagu Viagra? Muidu on ju piinlik, ma olen siiski Euroopa rikkaim inimene.”

„Peenist tuleb lihtsalt treenida,” vastab Abramovitš. „Enne kui mina naise magamistuppa lähen, kopu-tan sellega 50 korda vastu uksepiita, et veri peenisesse valguks.”

Järgmise päeval lendab Putin ühte oma 26 residentsist. Õhtul lähleb ta oma armukese Alina Kabajeva magamistoa ukse taha ja hakkab peenisega vastu uksepiita

kopsima. Magamistoast kostab: „Oled see sina, Roma?”

•• Hunt räägib enne valimisi lammastele: „Valige mind, hakkate iga päev šašlõkki sööma!”

•• Kohtuvad kaks sõpra: „Kuule, räägitakse, et sa tegid eile avarii?”

„Jah, sõitsin kraavi...”

„Kuidas see siis juhtus?”

„Sõitsin naisega maanteel, tee ääres hääletas aga sümpaatne napis riietuses neiu. Noh, ja minu idioo-dist naine kattis mul käega silmad kinni, et ma tema poole ei saaks vaadata...”

SUDOKU Pappocom Lahendused ja vihjed: www.sudoku.com

Sudoku EPL-i veebiväljaandes

Mängi: www.epl.ee/sudoku

SUDOKU reeglid

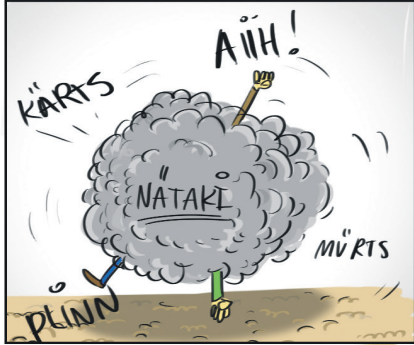
•• Täida tühjad kohad numbritega 1 kuni 9. Numbrid 1 kuni 9 peavad esinema iga 9 veerus, iga 9 reas, iga 3 x 3 ruudus. Igas reas, iga veerus ja iga 3 x 3 ruudus võib iga number esineda vaid ühel korral.

Eelmise mängu lahendus:

3	4	8	6	1	9	5	2	7
5	6	1	8	7	2	9	3	4
7	9	2	3	4	5	6	1	8
6	3	5	2	8	4	7	9	1
4	1	9	5	6	7	2	8	3
8	2	7	1	9	3	4	6	5
2	7	6	4	3	8	1	5	9
1	8	4	9	5	6	3	7	2
9	5	3	7	2	1	8	4	6

Pauer

KRISTIAN PAUR

Nemi

LISE MYHRE

Pauer

KRISTIAN PAUR

Nemi

LISE MYHRE

Teadus

Tiit Kändler
teadustoimetaja, Dublin

LÜHIDALT

Kõhubaktereid tuleb poputada

Vana hea mõte, et sa oled see, mida sööd, leidis järjekordselt kinnitust liri teadlaste uurimuses, mille avaldas ajakiri Nature ja mida esitleti 13. juulil Dublinis euroteaduse avatud foorumi puhul korraldatud pressikonverentsil.

Soolkonna bakterite kooslus ehk mikrobioota on seotud mitme kroonilise seisundiga, sealhulgas ülekaalu ja nakkushaigustega, järeldasid Corki ülikooli kolledži mikrobioloog Paul O'Toole ja tema kolleegid, kes on uurinud 178 eakama inimese väljaheidete mikrobiootat. „Soolkonna mikrobioota on elu loomulik osa,” rõhutas O'Toole, „see on inimese tervisele väga oluline ja te peate sellest mõtlema kui keha lisaelundist.”

Inimese kehas elab kümme korda rohkem bakterirakke kui tema enese rakke ja nende koosluse uurimine annab aimu tervisest. Vaesunud kooslus põhjustab tervisehädasid ja koguni nõrkust. Hooldekodus elavatel vanuritel oli vaesem mikrobioota kui neil, kes elasid oma kodus. „Meie tulemused näitavad, et vanurite tervist saab parandada nende mikrobioota muutmisega,” ütles O'Toole. Bakterikoosluse vaesumist põhjustab harjumusest, mugavusest või vaesusest tulenev üksluine söögivalik. „Bakterid ei ole parasitidid, me peame neid toitma nagu iseendid,” tegi O'Toole kokkuvõtte.

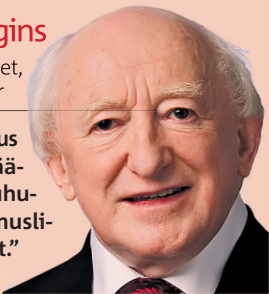
Allikas: ESO 2012 pressikonverents

TSITAAT

Michael D. Higgins

Iirimaa president, poeet, sotsioloog ja visionäär

„Nii luule kui ka teadus sõltuvad mingil määral ka õnnelikust juhusel, ideede sattumuskust esilekerkimisest.”

SOOVITUS

Igikestvalt elus raamat

Erwin Schrödingeri 1944. aastal ilmunud „What Is Life?” on elu uurimist oluliselt mõjutanud teos, mis pole tähtsust kaotanud tänini.

Ajal, mil ei olnud teada, et pärilikkust kannab DNA, arutles sõja jalust Dublinisse kutsunud füüsikakorüfee Schrödinger oma 1943. aasta loengus selle üle, kuidas saab elu kirjeldada teadaolevate füüsikaseaduste järgi.

Schrödinger tõi sisse korra tekke korratusest ehk esimesed vihjed kaoseteooriale. Füüsika tegeleb korra tekkega korra, elu aga korratusest. Teadvus esineb ainsuses, mitte mitmuses ja „mina” ei ole tajutud sündmuste kollektsioon, vaid kanvaat, millele neid kogutakse.

Raamatu tekst on internetis tasuta saada-val näiteks aadressil http://whatislife.stanford.edu/LoCo_files/What-is-Life.pdf.

Valge Maja ekspeakondiiter Bill Yosses demonstreeris Dublinis peetud euroteaduse avatud foorumil, kuidas roog molekulhaaval kokku panna ja kuidas saab söödava vahu, ilma et oleks vaja mune või koort.

Foto: Tiit Kändler

Alates 11. juulist peeti Iirimaa Dublinis kuuepäeva jooksul Euroopa teadlaste suurimat konverentsi, euroteaduse avatud foorumit. Selle 4500 osavõtjal oli harukordne võimalus osaleda kuulaja, küsija, vaidleja või kaasaloõjana 150 ettekandel, töötoas ja esitlusel.

Euroopa teadlasi ühendas organisatsiooni Euroscience president professor Enric Banda rõhutas avamisel, et see 15 aasta eest rohujuuretasandil moodustunud ühendus on jäänud sõltumatuks poliitilistest rühmitustest ja ideoloogiast. „Meie konverentsi nimes on avatusel võtmeroll, nii nagu teaduskirjanike tegevuses,” ütles geofüüsik Banda Euroopa teaduskirjanike auhindade üleandmisel 15. juulil.

Tõepoolest, kui üldse on võimalik teha pädevat kokkuvõtet ürituse kohta, kus viiepäeva jooksul toimub pidevalt kümme korda paralleelselt, siis on võtmesõnaks avatus. Teaduse avatus ei tähenda liisumist nagu lahtikorgitud muliliveepudeli puhul, vaid valmidust anda teada oma ideedest ja vastu võtta uusi ideid valdkondadest, mida tavapäraselt teaduse mägumaaks ei peeta.

Teaduse avatus tähendab omamoodi rahva sekka mine mist ja seepärast korraldati Dublinis foorumi ajal üle linna hulganisti loenguid, kontserte ja näitusi, kaasa arvatud avatud konverents „Teadus ja poeesia” ning avatud tasuta loengud parimatelt foorumil esinenud lektoritelt. Huvilisi oli nõnda palju, et ajakirjanikele tuli kohad nädalaid ette kinni panna.

Väljapaistvate nobelistide kõrval, nagu topeltspiraali avastaja James Watson, aadika-kärbse immuunsüsteemi uurija Jules Hoffmann või raku immuunkaitse avastaja Peter Doherty, oli kutsutud esinejate seas värvikaid ühiskonnategelasi ja teaduse populariseerijaid.

Kuhu me oleme jõudnud

Näiteks arutles rokkmuusik, poliitaktivist ja ärimies Bob Geldof, kes 1985. aastal korraldas heategevuskontserdi Live Aid, kolmveerand tundi avameelselt selle üle, kuhu on meie maailm jõudnud.

„Kui küsitakse, mis on teaduse uba, kõlab minu vastus, et teadusel ei ole mingit uba,” ütles Geldof. „Me elame fragmentaarses maailmas ega tea, kuidas hakkama saada olevikuga. Kontseptsioon „enam” on aegunud, see varjab ahnust. Kui vaadata maailma lähemalt, muutub suhtumine – selgub näiteks, et ehkki Hiina on rikas, on hiinlased vaesed.”

Tuhandet kuulajat mahutava saali kogus täis kokanduse tulevikku ja teaduse seoseid käsitlev sessioon. Oli ka põhjust, kuna seal esinesid maailma tuntuimad innovaatilise gastronoomia apolooge did: molekulaarse gastronoomia isa, firma AgroParisTech rajaja Hervé This, Valge Maja ekspeakondiiter Bill Yosses ja Maastrichti ülikooli teadlane Mark Post, kes on arendanud välja tehnoloogia liha kasvatamiseks katseklaasis.

„Teadus tähendab nähtuste olemuse otsimist. Molekulaar-

ne gastronoomia on teadus-haru, mitte kokandus,” selgitas Hervé This oma seisukohata. Molekulaarne gastronoomia uuribki, kuidas toit valmib, aga ka seda, kuidas roog molekulhaaval kokku panna, nagu ehitatakse maja tellistest ja suurpaneelidest.

Roogade uut laadi kokkupanekut, mis on maailma tipprestoranides viimastel aastatel tippmoeks muutunud, demonstreeris Bill Yosses kujukalt ning sõna otseses ja kaudses mõttes värvikalt. Näiteks kuidas saab söödava vahu, ilma et oleks vaja kanamune või koort lehmapiimalt.

Oxfordi ülikooli matemaatikaprofessor ja teaduse üldise mõistmise professor Marcus du Sautoy, kes on ülemaailmselt tuntud oma algarvude muusikat komponeeriva ra-

Matemaatika on paeluv. Veelgi enam – maailm on täis salajast matemaatikat.

matu poolest, näitas ettekandega, et miski pole teaduse populariseerimisel võimatu. Isegi – ja eriti – matemaatika on mõistetav ja paeluv. Veelgi enam, maailm on täis salajast matemaatikat.

Salajaste matemaatikute hulka arvab du Sautoy nii muusik Olivier Messiaeni, arhitekt Le Corbusier, kunstnik Salvador Dalí kui ka kirjanik Louis Borgese, aga ka koreograaf Rudolf Labani. Miks ometi? Lihtsal põhjusel – nad on kõige ilmekamalt väljendanud matemaatika hinge.

„Matemaatik loob mustreid,” kuulutas du Sautoy ja meenutas prantsuse matemaatiku Henry Poincaré sõnu – ei tohi teha kasutuid kombinatsioone.

Selle poole, et linna chitamisel ei tekiks kasutuid kombinatsioone, püüdleval Trinity kolledži teadusgaleriis augusti teise nädalani avatud näitus ja töötod, mille moto on „Häkige linn, saavutage kontroll”. Maailma esimeses galeriis, kus kohtuvad teadus ja kunst, tegeleb 70 teadlast, kunstnikku, inseneri ja disainerit urbanistliku keskkonna ümberkirjutamisega. Ideeks on, et linn, mille transport, energia, vesi ja informatsioon on disainitud sajanditaguse elu tarbeks, vajab põhimõttelist muutust.

Prinditav tulevik

Üks maailma kuulsamaid teadlasi, inimgenoomi järjestaja Craig Venter kuulutas elu mõttest rääkival loengul oma uut ideed: „Kirjeldan DNA-d kui tarkvara ja kui me aktiveerime sünteetilise genoomi rakus, kirjeldan seda kui n-ö buutimist, alglaadimist, nii nagu te alglaadite oma arvutis tarkvara.” Tema sõnumi kohaselt tuleb kunagi aeg, mil viirusvastavaktsiini retsepti saab saata koju e-kirjaga ja selle vaktsiinimolekulideks kokku kirjutada, nagu praegu prinditakse tekste paberile. James Watson tervitas Craigi kõnet käepigistuse ja soojade sõnadega – tili inimgenoomi pärast on nüüdseks haihtunud. ●

Teadustoimetaja sõitu ja osavõttu ESO 2012 üritustest toetati ajakirja Nature projekti Nature Stars raames. Foorumil anti talle üle Euroopa teaduskirjaniku auhind.

LEHT + DVD

ISSN 1406-0779

●●● Eesti Päevaleht

© Kõik Eesti Päevalehes avaldatud artiklid, fotod ja illustratsioonid on autoriõigusega kaitstud teosed, mille kasutuse reeglid on sätestatud autoriõiguse seaduses. Rõhutame, et nende reprodutseerimine ja levitamine ilma AS-i Eesti Ajalehed kirjaliku nõusolekuta on keelatud. Toimetusel on õigus kaastoid nende selguse huvides toimetada ja lühendada. / Kaastoid ei tagastata ega retsenseerita. / Kaebuste korral ajalehele sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee, või tel 646 3363

Peatoimetaja: Urmo Soonvald, 680 4400

Toimetus: Narva mnt 13, 10151 Tallinn, 680 4400, faks 680 4401, e-post mail@epl.ee **Eesti uudised** 680 4400, **kohalikud uudised** 322 3487, **välisuudised** 680 4455, **Ärileht** 680 4400, **arvamus** 680 4450, **kultuur** 680 4470, **sport** 680 4490. **Tellimine** 680 4444, **tellimine välismaale** KE Ajakirjanduse OÜ 641 1753, **reklaam** 680 4500. **EPL Online** www.epl.ee Väljaandja: AS Eesti Ajalehed, rg-kood 10004521

LEHT

ISSN 1406-0869